

Budiono armijos gavo triuškinantį smūgį

Vakaru Ukrainoje reiškiasi ten esančios sovietų armijos žlugimo vaizdas. Iš šio naikinamojo mūšio teisigelbės vienos skeveldros

VYRIAUSIOJI FIURERIO BŪSTINĖ. VIII. 15. DNB. Vyriausioji vadovybė praneša:

Kaip specialiuu pranešimu pranešta, Odesa yra apsupta rumunu kariuomenės, Nikolajevas vokiečių ir vengrių kariuomenės apsuptas. I rytus nuo Bugo greitieji vokiečių junginiai, nenuilstamai persekiandomi sumušta prieš, paėmė svarbią Krivojo Rogo rūdos kasyklų sritį. Taip pat ir kitose Rytų fronto dalyse mūšiai vyksta sėkmungai.

Kovoje su britų teikimo laivininkyste vokiečių oro pajėgos sunaikino prie Skotijos pakraščiu vieną prekybos laivą, 5.000 tonų talpos, ir sunkiai sužalojo antrą didelį prekybos laivą. Kiti kosos lektuvai paskandino i rytus nuo Cromerio ir Great Yarmouth du prekybos laivus bendros 15.000 tonų talpos, kuris plaukė lydimoji laivų vilkstinėje, taip pat padegė du kitus laivus ir sunkiai sužalojo dar du tos pat laivų vilkstinės prekybos laivus. Kiti lektuvų puolimai buvo nukreipti į uostu iengimus Anglijos rytiniuose pakraščiuose.

Siaurinėje Afrikoje i šiaurę nuo Sidi Barano kosos lektuvai bomboj pataikė i vieną britų naktinį. Stipriems vokiečių kosos lektuvų junginiams puolant Izmailos aerodromą nakti i rugpiūčio 14 d., angarose ir lėtuose pastatė sukelti dideli gaisrai.

Kanalų pakraščiuose vokiečių naikintojai ir zenitinė artilerija vakar dienos metu numušė 9 britų lektuvus. Paskutinę naktį priešas įvairose šiaurės vakaru ir šiaurės Vokietijos vietose numetė sprogstamųjų ir padegamųjų bombų. Nakintiniai naikintuvai ir zenitinė artilerija numušė 10 puolančiųjų britų bombonešių.

BERLIN. VIII. 15. DNB. Papildomai prie kariuomenės vadovybės šios dienos pranešimo, DNB iš karinių sluoksnų patiria:

Vakaru Ukrainoje vis labiau reiškiasi visiško tem esančių sovietų armijų žlugimo vaizdas. Srityje į vakarus nuo Pietinio Bugo buvo sunaikintos ten tebebuvinis priešo pajėgos.

Abudu uostu miestai Odesa ir Nikolajevas jau yra apsupti sajunginės kariuomenės. I rytus nuo

Bugo be pertraukos vykusiu vokiečių greitųjų junginių puolimu buvo paimta svarbi Krivojo Rogo rūdos sritis ir pramonės centras. Esas Dniepro kilpoje, maždaug už 150 km i šiaurę nuo Juodosios jūros kranto. Kiek sumuštas priesas iš viso begalėjo pasitraukti, vokiečių karinės oro pajėgos tas jų atsitraukiančias tirštolas kolonas sekmingai puolė, ta pačia proga sunaikindamos daug šarvuociu ir transporto priemonių. Taip pat reikia tikėti, kad priešo kariuomenė turėjo dideliu nuostoliu ir kad

iš naikinančio mūšio Vakaru Ukrainoje beišsigelbės vienos skeveldros.

Perėjimai per Dnieprą yra nuolat bombarduojami vokiečių aviacijos, kuri nuskardino priešo keltuvus ir sunaikino jo pontoninius tiltus. Tuo būdu sovietų maršalo Budiono armijos Vakaru Ukrainoje ne tik pačios gavo sunkiausių naikinamus smūgius, bet taip pat turėjo atiduoti svarbiausius Juodosios jūros uostus ir žymiausią Sovietų Sąjungos pramonės ir žaliavų sritį.

Iš ligšiolinių pranešimų aiškėjo, kad valant nuo bolševikų Vakaru Ukraina, greta vokiečių dalyvavo ir rumunų, vengru bei slovakų junginių. Viename vakarykščiaiame specialiaiame pranešime buvo pirmą kartą paminėtos ir čia pradėjusios veikti italių kariuomenės dalys, kurias, kaip žinoma, prieš kuri laiką Dučė pasiuntė į Rytų frontą kovoti su bolševizmu. Iš Ukrainoje kovojančių sajunginių pajėgų skaitlingiausi yra rumunai. Rumunų pajėgoms, kaip žinoma, asmeniškai vadovauja Rumunijos generolas ir valstybės galva Antunescu, kuriam teko laimė vėl gražinti Rumunijai Sovietų Sąjungos 1940 m. atplėštą Šiaurės Bukovinos ir Besarabijos sritis. Ir dabar Rumunijos kariuomenė apsuopo svarbū Juodosios jūros uosto miestą — Odessą. Vokiečių kariuomenės pranešimose visa laiką su pagyrimu buvo minimi Ukrainoje kovojuantieji, slovakai ir vengru junginių, kurie ištikimoje ginklo brolybėje petys i peti eina su vokiečių karinėmis pajėgomis. Čia dalyvauja slovakų junginys pasireiškė kaip narsus ir sekmin-

gas kovos dalyvis, sudarydamas garbę jaunajai Slovakijos kariuomenei. Iš vengru kariuomenės pirmoje eilėje paminėtinai motorizuotieji greitieji junginiai ir lankūnai, kurie nenuilsdamai padėjo paliginamai greitu laiku palaužti atkaklų sovietų kariuomenės pasipriešinimą. Birželio pabaigoje pradėjė žygioti nuo buvusių Vengrijos Sovietų Sąjungos sienos Karpatų perėjose, dabar, išvadavus Galiciją, jie stovi už 700 klm. nuo savo išsygavimo poziciją, drauge su vokiečių kariuomenė prie Pietinio Bugo.

Ligi šiol minėtos sajunginės kariės pajėgos susidare iš Rumunijos, Vengrijos, Slovakijos ir Italijos reguliarios kariuomenės formacijų. Nebeužilgo jas papildys savanorių junginiai, kurie iš Ispanijos ir Portugalijos, iš Flandrijos ir Kroatijos, taip pat iš visos Skandinavijos pasisiūlė vokiečių vadovybei, kad jiems vadovautu kovoje su bolševizmu. Po ligšiolinių vokiečių karinių pajėgų ir ju sajungininkų pergalių nebéra jokios abejonių dėl galutinio Europos išvadavimo nuo bolševizmo.

Veltui Rooseveltas ir Churchillis stengiasi prikelti Wilsono vaiduoklius

Užsienio spauda apie bendrą Amerikos ir Anglijos deklaraciją

ROMA. DNB. Italų spauda bendrą Jungtinį Valstybių ir Anglijos deklaraciją vadina naujaja Vilsono 14 punktų laida.

Laikraštis „Popolo di Roma“ rašo, kad ši deklaracija skiriasi nuo Vilsono 14 punktų tiktai tuo, kad ji teturi 8 punktus. Apskritai, ji rodo, kad nei Anglia, nei Amerika iš pasaulinio karo ir paskutiniojo diktato nėra nieko pasimokiusios. Vokietijos, Italijos ir, galimas daiktas, Japonijos nugininklavimas. Tautų Sąjungos atstatymas, suteikimas Sovietų Sąjungai vietoje Prancūzijos voro rolos, — tai yra anglų amerykiečių pasiūlymo branduolys. Visa pasaulio reforma susideda iš to, jog

Sovietų Rusija padaroma Europos sargybinį šunimi, kad 400 milijonų gyventojų būtų pajungti bolševiku policijos jėgai.

Visa kita téra tiktai frazės. Dél deklaracijos žaliavu klausimo, tai kiekvienas žino, ko iš tokiu sirenų dainų galima laukti. Vokietija ir Italija kovoja už savo teisę gyventi, už priėjimą prie pasaulio žaliavų šaltinių. Viltys, kad, viešpataujant žaliavų rinkose, galima laimėti karą įkiniu būdu, yra iluzijos, kadangi, kaip ir visuose karoose, laimėjimas nulemiamas karau lauke.

Bet po karo išangis nauja Europa, kurioje daugiau nebebus kito Versalio.

„Popolo di Roma“ išpėja, kad nauju Versalio būtu viena šališkai nugininkluotos trišalio pakto valstybės. Anglijos ir Šiaurės Amerikos planą sudaro šie trys reikalavimai: 1) anglų saksų viešpatavimasis pasaulyje, 2) nugininklavimas paverstos žmonijos ir 3) ši žmonijos giminės vergiai patenkai i angliskai kalbančių tautų hegemonijai. Tačiau šiuos tris reikalavimus žmonogaus garbė atmesta su pasipirkiniu.

TOKIO. DNB. Bendras Anglijos Amerikos pareiškimas tebéra Japonijos politinių sluoksnų dėmesio centre. Domei praneša, kad Churchillio ir Roosevelto pareiškimas yra neaiškus ir aukšto tono.

Tas pareiškimas, kaip matyti, turi tiksli Japoniją ir mažiasias Europos valstybes atskirti nuo Vokietijos. Esą pažymėtina, kad pareiškime niekur nerandama žodžio „Tolimieji Rytai“, tuo tarpu kai esą iškeltas reikalavimas pašalinti hitlerizmą. Vargiai esą įtikināti, kad Anglijos ir Amerikos valstybių viršininkai, dalyvaujant abejū pusių karo reikalų žinavams, būtų susitikę tik tokiam pareiškimui parengti. Greičiausiai, reikia manyti, kad šia proga

buvu aptartos vokiečių sovietų karo problemos ir bendro karinio žygio prieš Japoniją klausimai.

Tokios dalykų raidos akiavaidzoje Japonija turinti ypatingai budėti, kad nepatektų į tu Anglijos ir Amerikos machinacijų tinkla. Nusistatytoji Japonijos politikos linija turinti būti aikšta ir ryžtinė pravesta.

MADRIDAS. DNB. Madrido spauda Churchillio ir Roosevelto

pareiškimą vienbalsiai charakterizuoja, kaip „plutokratinių diktatorių frazės ir anglosakso masonų veidmainybės viršūnė“. Kas, pavyzdžiui, liečia tautų apsisprendimo teisę, pareiškia „Pueblo“, Anglijai ir Jungtinės Valstybės turinčios iš visos eilės kraštų evakuoti visą anglosakso valdovų karinės valdžios aparata ir tiems kraštams leisti laisvali išsirinkti savo valdžias. Toliau reikia irodysti kaip Amerikos tauta pritaria savo masoniškojo diktatoriaus manipuliacijoms. „Ariba“ rašo:

„Kā pasaulis iš tos stereotipinių frazių kalbos sužinojo, nebuvu verta to susidomėjimo ir itempto laukimo, kadangi visas pareiškimas buvo niekas daugiau, kaip persenusi frazių kombinacija iš sudulkėjusių senai dėl senatvės silpnumo mirusios Tautų Sąjungos aktų. Tame pareiškime parodžiuoju savo begėdišką ir cinišką veidą tokia fatališka decadencinė sistema, kuri ir savo tautomis yra užkrovusi nepakeliamas naštas ir

sunkenybes. „Svēlnios literatūros serijomis“ veitui stengési Rooseveltas prikelti Wilsono vaiduoklius, rašo laikraštis ir baigia straipsniu žodžiais: „Visą tą deklaraciją, suglaudžiant, galima pavaudinti „jaukiai yankee su kamaju vargoneliu melodija“, pagriežta, norint nykstančią imperijai laikinai sušvelninti jos baimę ir skausmą“.

STOCKHOLMAS. DNB. Dél

Anglijos ir Amerikos atsiliepimų apie Roosevelto Churchillio susitikimą „Stockholms Tidningen“ išsireiškia, kad iš paskutiniojo susitartos programos punkto dvelianti „slegianti Versalio dvasia“. Tas susitikimas turis pavojingą tendenciją, rašo laikraštis, kurios tikrą turinį mes pažistame iš 1919 metų. Taikos tikslas, kuris prieš iš anksto pasmerkia kaip puoliką ir bausme nusirkira tik vienos šalių nusiginklavimą, yra kaip tik tas, kuris Versalio taikos sutartis pavertė viskuo kitu, tik ne taikos irankiu. „Svenska Dagbladet“ abe-

joja, ar pareiškime yra kas nors, kas galėtų sudaryti pagrindą vairingsoms taikos deryboms. Tas pareiškimas turis nemalonų Versailio prieskonį.

HELSINKIS. DNB. Savo komentuose dėl dabartinės padėties, kuriais taip pat atsakoma į Roosevelto Churchillio pareiškimą, suomų laikraštis „Kauppa-lehti“ rašo, kad ašies politika remiasi faktais, kurie dar karui ne pasibaigus jau likvidavo praėjusiojo karo neteisibes. Laikraštis teisia, kad Versalio sutarties atitaisymo žygyje jau galima štaikas nustatyti: Bulgarija atgavo jai neteisitai atplėsta. Dobrudža: Rumunija turėjo grąžinti jai pris skirtas užkarautas sritis, bet už tai atgavo Besarabiją; Vengrijai buvo atitaisyta Trianono neteisibė; Slovakija pasiekė tautinių ir teritorinių savistovumo; Lietuva, Latvija ir Estija išvaduotas iš bolševiku jungio ir t. t. Suomijai pašalinčios nuolat gresiąs pavojus ir Suomija atgavo atplėstas sritis. Priešingai, santarvininkų programa esanti neaiškus rankraštis blogame popieriuje. Aišku esą, kad ašies politika be karinių laimėjimų, taip pat pasiekusi didelius moralinius laimėjimus. Miliūnai iš mirties pavojaus išgelbėti buvusių santarvininkų šalininkų nieko kito netrokštą, kaip atsistočių ir apie tai paliudyti. Toliau laikraštis pabrėžia, kad santarvininkų politika yra tik neapykantos Vokietijai padiktuota ir jau visiškai yra pralošusi. Anglijos anksčiau priešinėsis bolševiku puolimui Baltijos kraštų ir Lenkijos, o dabar sutinkanti, kad sovietai pasilaikyti Baltijos kraštus. Anglijos pagalbos pažadais mažosioms tautoms, lig šiol joms teda vėl neapsakomas nelaimės. Tie sioginė to viso pasekmė esanti ta, kad pasitikėjimas „santarvininkų laisvės plepalais“ susvyravęs net ten, kur juo dar šiek tiek buvo tikima. Santarvininkų politika, baigia suomų laikraštis, esanti pasidariusi kažkokia konjunktūros politika, kuri remiasi tik fantazijomis ir viltimis ir yra tolima bet kokios tikrovės.

Specialus Roosevelto ir Churchillio raštas Stalinui

Rooseveltas ir Churchillis nori sušaukti konferenciją Maskvoj

greičiausiai reikalinga karo medžiaga. Rašte pažymima, kad jau yra išplaukusi visa eilė laivų su karo medžiaga, o netrukus išvykiai iš daugiau laivų.

NEW YORKAS. VIII. 16. DNB. Associated Press žiniomis, Washingtonas pranešė Stalinui vieno Winston, Churchillio ir Roosevelto rašto turinį. Siame rašte

me pasaulyje, įtakos sferų ir Vakaru Europos ateities ideologijos formos klausimai.

Atstovų rūmų karinės komisijos pirmininkas demokratas Reynolds atmetė Amerikos pagalbą sovietams ir pareiškė, kad jis už tokias priemones nebalsuosias.

SOVIETAI VĖL MEGINO PULTI BERLYNA

BERLIN. VIII. 16. DNB. Naktį i rugpiūčio 16 d. nedidelis sovietų bombonešių kiekis megino puli Reicho Šiaurės vakaru sritis. Puolimas liko be pasekmų. Tik vienam sovietų lektuvui pavyko pasiekti Berlyną pakraštį, tačiau turi būti apsvarstyti: Sovietų Sąjungos pozicijos pokariniai

Pasaka apie begalinę erdvę

Nuolat rūpindamiesi duoti savo skaitytojams įdomiausią vokiečių karo publicistų parašytų straipsnių apie Rytų karo eiga, kur galima būtų matyti abiejų pusiu kariavimo būdai, sumetimai bei galimumai, šiam numerijje duodame vokiečių kapitono Frauenfeld viename iš pastarųjų „Feldzeitung“ numeriu (195) atspausdinto straipsnio vertimą apie rusų erdvės tariamą begalybę.

Visose srityse yra šukiai, kurių, tartum paplitusių dainelių meliodijos, kutena ausis. Tokie šukiai palengvėle pasidaro tam tikrais pareiškimais, priimamais neméginant patikrinti turinio, nes viskas juose palaiko ma tikrenybę.

Tačiau iš arčiau išižiūrėjus, tokie šukiai neišlaiko ir pirmojo bandymo.

Tokių pareiškimų tenka girdeti ir mums, kai nuolat klause apie begalinį rusų erdvės plotą.

Negali būti klaidingesnio dalyko, kaip išmatavus žemėlapį kvadratiniais kilometrais, teisinguoju pradu priimti erdvę, kuriu mes čia norime paneigti.

Daugelio tautų gyvenamoje Tarybų Sajungoje nei žmonių, nei ūkio centrali, nei gamybos vietas, pagaliau nei svarbosioms atžvilgiu sritys néra tinkamai suskirstytos, nes visi minėti taškai yra išdėstyti palyginti nedidelėje Tarybų Sajungos dalyje.

Todėl šiai

Tarybų Sajungos erdvę norime padalyti į dvi nelygias dalis ir irodyti, kad mažoji vakarinė erdvės dalis vienais atžvilgiais Tarybų Sajungai turi didesnę reikšmę,

o ypatingai kiekvieno karo atžvilgiu, negu rytinė erdvės dalis, kuri gryna ploto požiūriu yra apytikriaipenketą kartu didesnė negu vakarinė, tačiau kuri iš ten galime išskirti ir panaikinti burtų žodžius apie „begalinę erdvę“ ir tuo atsilaiduoti nuo dažnai neišreiškiamo, bet vis dėlto labai stebinančio pareiškimo, kurį esame paveldėję pagal nepatikrintos reikšmės šukius.

Šalia gryna karinės eigos dalykų, sprendžiamasis karo eigos klausimas yra karo priemonių klausimas, nes labai svarbu, ar toli yra prieš ginklų, šarvuotės pramonė, pagaliau

ūkio centrali, kuriuos galima būtų užimti ar sunaikinti.

Kurgi yra tie Tarybų Sajungos centrali?

Cia taip pat yra skelbiamas šukis (ne be to, kad nebūtų tam tikro vargo jil patikrinti), kad naujieji Tarybų Sajungos centrali, kiekvienam galimam priesui, o svarbiausia — priešoro pajėgos, yra paliai Uralą arba už Uralo.

Tačiau kaip iš tikrujų yra, galima paaškinti pagal tuos šaltinius, kurie visiškai patikiemi ir teisingai atsako į iškeitą klausimą, nes tie šaltiniai daugiau gero apie Tarybų Sajungos nori pasakyti, negu ką nors blogo.

Kaip skelbia didysis Londono laikraštis „Times“, Britų Karalinių Užsienių Institutas sugrauna legendą apie rusų pr-

monės svarbiuosius taškus šia-pus Uralo ir skelbia, kad

Tarybų pramonė yra susie-ta, svarbiausia, su Maskvos, Petrapilio, Charkovo miestais ir su Ukrainos kraštais.

Maskvos sritys pagamina 31% visos Tarybų Sajungos gamybos. Petrapilio sritys gamyba siekia 16% ir Ukrainos miestų 33% visos Tarybų Sajungos gamybos. Tai sudaro 80% visos Tarybų pramonės galimumų, kai tuo tarpu Užuralio pramonės sritys pagamina tik 11%.

Uralo kalnai yra nepaprastai turtingi žemės turų, tačiau tos turų žaliavos dar ne visos at-rastos, o todėl tik po kelerių sunkaus ir brangaus darbo metu visa tai bus tikras indėlis i rusų ūki.

Aplink Maskvą susitelkia

daugiausia Tarybų Sajungos mašinų fabrikų, ypačiai automobilių, o aplink Petrapili — laivų statybos, gumos pramonės fabrikų ir, be to, tam tikra da-limi elektros pramonės ir kitų techninių dirbtuvii. Betgi Charkovas, po Maskvos ir Petrapilio, yra trečias didelis pramonės centras, turis savo geležies liejkų, o, be to, Ukrainoje yra didelis elektros pramonės kie-kis.

Vieno ispanų laikraščio Lon-dono korespondentas, informuo-damas savo laikraštį apie anglų išvedžiojimus, prideda savo pa-stabą: jei kartą Maskva, Petrapilis ir Ukraina atiteks i vokiečių rankas, tai Tarybų Sajunga nebeigali geras ilgesnių laikų ka-riauti.

O jei mes dar papildomai pri-dėsime, kad buvusis „grūdu-

aruodas“, iš kurio ir pastarai-siais laikais éjo rusų grūdų pre-kyba, yra pajudavusio juodžė-mio didelės Ukrainos lygumas ir kad toliau prie Kaspijos ir Juodųjų jūrų, tarp Baku ir Batu-mo miestų yra Tarybų Sajungos svarbiausieji naftos šaltiniai su jos gamybos priemonėmis, tai

galésime nubréžti reikšmin-gą liniją, pradédami nuo Pietų Rytų ties Volgos žiotimis i Kaspijos iūrą, ir ei-dami Volgos upės tēkmės kryptimi aukštyn, praeida-mi pro Maskvos šalį iš Rytų pusės, aplenkdam i šau-réje Kareliją ir pasiekdam Dvinos žiotis ties Archan-gelsku.

Šioji linija yra nutolusi nuo Vokietijos sienos ir jos sajungininkų vidutiniškai per 1000—1500 km ir apima tam tikrą erdvę, kuri, kad ir didelė, bet vis dėlto laikoma dar „europine“. Po šešių karo savaičių Europos sajungininkų kariuome-nės laimėta ir užimta erdvė yra pusė to didumo, kai kā tik mi-nečio linijos sritis.

Tolimesnis svarbios reikšmės dalykas yra tas, kad iš viso rusų 160 milijonų gyventojų skai-čiaus tik apie 80—90 milijonų gyvena minimoje erdvėje. Todėl jei bolševikai norėtų šiapus mi-nimos linijos gintis, tai galėtų tik savo būvi protesti, bet ne apsiginti.

Cia netektu skelbti apie toli-mesnį karo žygį jokių pranašy-čių, taip pat jokių nepagrįstu pareiškimų apie karo vadovybės planus ir pagaliau nei apie operacijas ir karo tikslus. Daugiausia čia reikšmės reikia skirti tam, kad iš pridėtų skai-čių ir duomenų galima būtų pa-sidaryti tam tikra išvada. jog šukis, kad rusų erdvė didelė, veda prie klaidingo, pesimisti-nio padėties vertinimo.

Prieš galimumai panau-doti „erdve“ kai kautynių priemonė tiktu tik tada, kai ginklų, žmonių ir visokios žaliavos nuostoliai būtų išlygina-mi atitinkamai tiekimo iš kitur. Tačiau tokio galimumo, pasiekančioje Rusijos dalyje ne-matyti. Susisiekimo galimumai su kitomis valstybėmis yra la-bai aprėžti. Néra jokios abej-o-nes, kad

laimėjimų eigoje Japonija, mažiausia, neatsisakys blo-
(Pabaiga 4 psl.)

Goebbels straipsnis apie anglų ir sovietų melus

BERLIN, DNB. Žinomame vokiečių žurnale „Das Reich“ Reicho propagandos ministeris Dr. Goebbelas paskelbė straipsnį, kuriame vadina angļų ir sovietų tvirtinimus apie Stalino liniją tipišku pavyzdžiu „prieš propagandos iškraipy-mams“. Maskvos ir Londono propaganda agentūros, pastebi daktaras Goebbelsas, jau išsielas savaites vi-soje eilėje per radiją pasakyti kalbu ir laikraščiu straipsniu tvirtino, kad vokiečiai Stalino linijos niekuomet nepralausia. Jā pralažus so-vietai tai nuginčijo. Vėliau, karo veiksmams persikėlus į rytius nuo tos linijos, jie émė tvirtinti, kad Stalino linijos iš viso nesa. Ji te-santi vokiečių propagandos minis-terijos išradimas, o kadangi Stalino linijos nėra, tai jos nebuve galima nepralažti. Ministeris vadina tai ironiškai „pavydėtiną logiką“ ir pui-kiu metodu užslepsti savo pralaimė-jimus ir apeili nemalonius faktus. Angliai jau seniai naudoja tą me-tođa, kai tekday išsiuskti iš kokios nors nemalonios padėties. Todėl anglijai ir šiam kare, tikrai sakant, dar nesą faktinai pralaimėj — ne tik jokio karo žygio, bet ir nė vienų kautynių. Jiems visuomet bū-dave tik „puikūs atsitraukimai“, arba atsitraukimas savo poziciju strateginiai sumetimais, arba ju palikimas, siekiant nacių išvilio į i spastus ir t. t. Tuos pat metodus, rašo toliau straipsnio autorius, pasi-savinę ir bolševikai, tik jų propa-ganda skiriantis nuo angļų tuo, kad ji gudresnė ir akiplėškesnė. Sovietų propaganda, konstatuoja daktaras Goebbelsas, ne urj origi-naliu idėju. Ji pasisavinanti jas iš

vokiečių, nes, matyti, iš karo eigos buvo pasimokyta, kad vokiečių idėjos geros ir efektinos. Soviečių propagandoje tereikia vietoje žodžio „vokiečiu“ išrašyti „sovietu“. Tokiu būdu, išėjus kuriam nors specialiam vokiečių pranešimui, jau žinai, kad kita dieną tas pats pranešimas išeis i Maskvoje — tik su priešingomis skaitlinėmis ir prie-singais prefiksais. Visai beprasmis kas dalykas, baigia daktaras Goebbelas, dementuoti angļų ir soviečių melus, — jau vien todėl, kad Londonas ir Maskva iš principo demen-tavimui nepaiso ir bukinančiu mo-no-oniškumu kartoja tai, kas buvo pasakyta anksčiau. Tačiau anksčiau ar vėliau ši angļų ir soviečių melų sistema vis tiek su milžinišku trenksmu sub'resianti.

BERLIN. VIII. 16. DNB. „Deut-sche Diplomatisch-Politische Korrespondenz“ dėl pasaulio spaudos padaryto Churchillio ir Roosevelto pareiškimo ivertinimo konstatuoja, kad „jei Churchillis ir Rooseveltas lankė, kad jų nauja, papunkėti išdėstyta programma šio pasaulio tautoms suteiks džiaugsmo ir vil-ties jausmą, tai jiems bus teke skaudžiai nusivilti“. Biuletényje ypatingo dėmesio kreipiama į tai, kaip šis pareiškimas vertinamas „atsargiuose Šiaurinės Amerikos sluoksniuose“ ir pastebima, kad, arčiau išižiūrėjus į dabartinę pa-dėtį, ligšiolinė priešinginė Roosevelto ir jo šalininkų laikysena yra ypatingai ryškiai pasireiškusi. Dar nepamiršti, rašo biuletenis, yra Roosevelto pažadai neįtraukiti savo

tautos į karą, nepamiršti jo pra-keikimai bolševizmui, tam piktam kultūros ir religijos priešui, su kuriuo jis šiandien susidėjo. Bet keistai atrodo šiandien ir ta iki pat paskutinių dienų kompetentingų asmenų reikšto „baimę“, kad Jungtinės Valstybės gresiai iš-oriinis pavoju. Iš tikrujų, kas pasi-ryžta pašalinti Reiche naciona-socializmą ir jo vadą, kas išdrysta siekti, kad vokiečių tauta vėl būtų nuginkluota, norėdamas garbę tu-rėti ginklus rezervuoti tik savo paties kraštui, Anglijai ir rusiška-jam bolševizmui, — tas tikrai lengvabūdiškai užtraukia pavoju savo tautai, apie kurio mastą toks žmogus kaip Rooseveltas tikrai tu-rėtų nusimanyti. Net jei, taip da-rydamas, jis jau šiandien galvotų, kad jam ir jo sūnumas teks būti pakankamai toli nuo fronto lini-jos, vistiek savo darbu jis pasiimtu atsakomybę ištraukti daug šimtų tūkstančių Amerikos jaunuolių į pražūtį, — pasiekiant vienintelio rezultato, kad vokiečių tauta, sek-mingai gindamosi nuo neišprovo-kuoto puolimo, visomis jégomis laikytusi to, kas garantuoja jos di-dybė ir kartu Europos kontinento saugumą.

SAN SEBASTIANAS. DNB. Kaip Reu eris iš Johannisburgo praneša, Pietų Afrikos karo aprūpinimo generalinis direktorius dr. Vanderbilis pranešė, kad Pietų Afrikos Sajungos išlaidos už karo medžiagą iki 1941 m. kovo mėnesio pabaigos siekė daugiau kaip 43.250.000 svaru sterlingų.

Kas čia kalba? — Ar žvaigždė perspėja, ar laumė juokiasi, ar tei-sybė a'siliepia?

— „Kad ir su numirėliu, bet su mylimu, — ir apsižvalgo: — Ko taip žirgas lekia? Koks tu išblý-kes, brangiausias, ar tu tikrai ne-gyvas?“

— „Viesulu žirgas šertas, krau-girdyti, ir į laimę skuba. Tu pa-matysi negirdėtu stebuklų: saule tau liemeni pridengiu ir šypsena apausiu. Bet ką tu veži sunkaus? Išmesk u protą: kas galvoja — nebus laimingas. Sviest rožančiu: kas tiki — visuomet nori perdaug. Ar matai, kaip nuo tavo naštos žirgas ilsta? Bet nenugalimas ma-no bégūnas, neiveikiamas jo šuo-lis — ir kas tau būtų vestuves to-kius iškėles, kas tau tokį kraitį, kas tiek giminiū? Ir mano namu platybei kas prilygs: šiandieno kojas plausi karštoje jūroje, ir rytoj vaikščiosi ant ledo, kurio jo-kia ašara neprakirs!“

— „Būsi tu mylima, kaip niekas kitas, būsi turtinė tu ir laisva. Pas seseris veža tave, kad pramok-tum apsiéjimo dailaus, ir drabu-žiajus tave tinkamais aprentu, — kad būtum ver' manęs. Kam tu velki su savim šią biaurų šilką ir sunkų auksą? Išmesk!“

— „Ko taip ratelis klaikiai burz-gia, ir tu verpi iš tuščio — senele, ko taip gelia širdi?“

— O tai skrije sakalas, o naktis šuoliuojas, ir žirgas dar greičiau.

— „Šviesi naktis, méniesienai, ar nebijai su numirėliu joti?“

Kas čia šnibžda? Ar širdis nusi-

gando, ar nelaimė grasina, ar tei-sybė žadina?

— „Ar tu numirėlis?“ — sako ji ir atitraukia savo rankas nuo kaklo, be laiko jis dar stipriau. Ir ap-sižvalgo ji: sugelebas ir lipniomis lavonė rankomis jas spaudžia, o žir-gas — vieni kaulai.

— „Būsi numirėlis ir tu — links-mos bus vestuvės. Tuoju išmuk-sime i praraja, ir nebegirdėsi pati savo balso. Bet ką darai tu, kokią našą dar užsikorei?“

Ne, ne lino kančią pasakoja mergai-tė — o kaip daina gaivina, kaip prikelia ji. — Ateina dainai, skais-čiai jaunuolių veidais, ir tie, kurių plaukai pabalė — visi jie jauni, ir rašo krauju, be baimės ir juodkrau-mosi — ir dainuoja visas kraštas — irsta kalėjimai, dreba bailieji, šaukiasi gilitinės išdavikai, nusilpę stiprybę atgauna, gržta suklydu-sieji — ir visi tiki, tiki, tiki.

— Kaip dainuoja ratelis, senele, ir atrodo, kad kuodelis vėl bus naujas. Ar pasėti tie linai, kuriuos vėl verpsi? — Ir kaip širdis atgyja! — Kas toliau, senele?

— Joja numirėlis su meraite, jis nepaleidžia jos — o ji dainuoja. Naktis eina iš lėto, susodama, ir kojos jos akmeninės. — Bet dvy-lktą išmuš.

Kaunas, 1940 gruodžio 4 d.

NELE MAZALAITĖ

Kaip senoje pasakoje

„Kek, tolima kelionė laukia, paskubék!“

— Ko taip baugčiai ratelis burz-gia, ko nyksta kuodelis, ko taip kojos šala, senele?

— Ir už kaklo laiko išsiilg'aji, o jis apkabina tamprai, ir žirgas le-kia.

— „Šviesi naktis, méniesienai, ar nebijai su numirėliu joti?“

— Kas čia šaukia? Ar priešingi, ar nebijai su numirėliu joti?“

— „Šviesi naktis, méniesienai, ar nebijai su numirėliu joti?“

— „Šviesi naktis, méniesienai, ar nebijai su numirėliu joti?“

— „Šviesi naktis, méniesienai, ar nebijai su numirėliu joti?“

K

Idealizmas – gyvybės versmė

Kasdien vartojami sudyla ir taurieji metalai. Lygiai nudyla, netenka savo tikrosios prasmės kasdieniškai vartojamas ir didelis žodis, tariamas visokiu, ypačiai neverčia lūpų. Nevertos lūpos, tardamos dideli žodžiai, iškreipia jo prasmę. Tas žodis, užuot mums atvėrēs akis, uždengia gilesnę tikrovės tiesą.

Tokio likimo buržuazinėje, plutokratinėje visuomenėje yra sulaukęs idealizmo žodis. Cia jis, nebeteikęs savo pirminės prasmės, reiškia arba pigū buržuazijos sentimentalumą paipkti lengvatikėms masėms, arba suktą fantazijavimą nukreipti plačiosios visuomenės akis nuo savo šviesos bijančiu darbų.

Nenuostabu, kad dėl šios buržuazinės vartosenos idealizmo žodis yra īgavęs peikiamosios prasmės. Būtent, idealizmas laikomas kažkuo negyvybingu, tiesiai kiekvienam gyvybingumui priešingu bei pavojingu dalyku, ir idealisto vardu pravaržiuojamas sentimentalus fantastas. Toks idealizmas ir peikiamas. Tai visai teisinga. Idealizmas, kaip sentimentalus fantazijavimas, iš tikrujų yra negyvybingas ir todėl peiktinas, netikras ir išjuoktinės. Bet ne užmirština, kad čia turima reikalo tik su idealizmo iškraipymu, o ne tikroju idealizmu. Todėl griežtai kovojant su kariatininkiniu idealizmu, visada tinka atviromis akimis žiūréti į tikrąją idealizmo prasmę. Žodžiu, idealizmo žodžiu gražintina jo tikroji pirminė prasmė.

Kokia pirminė idealizmo prasmė? — Apskritai, idėja yra tai, kokia turi būti tikrovė arba gyvenimas. Atseit, idėja visada tikrovei, arba gyvenimui reiškia reikalavimą, ir būtent, tikrosios būties reikalavimą: ne bet tik ir bet kaip būti, o būti tikrąja prasmę, kaip privalu. Atitinkamai idealizmas yra ne kas kita, kaip nusistatymas nepasitenkinti šiuo „bet tik ir bet kaip“, o visomis jėgomis siekti tikrosios, idealinės būties išnijimo. Imamas ne abstrakčiai, o konkrečiai gyvenime, idealizmas reiškia nusistatymą atsiaskyti vien asmeninės naudos bei asmeninės laimės medžiojimo, o visus savo interesus, visą gyvenimą, net gyvybę, palenkinti bendruomenėi, jos idealų išnijimui. Šią tikrąją idealizmo prasmę giliai įžvelgė Naujosios Europos kūrėjas, „Mein Kampf“ autorius. Jis idealizmą, priešpastatydamas egoizmui, arba savinaudai, ir aptaria atskiro žmogaus pasiaukojimui visuomenėi.

Taip konkrečiai suprastas idealizmas ne tik kad nėra negyvybingas, o tiesiai pats gyvybingumo reikalavimas ir drauge gyvybės versmė. Kiekviena tauta gyva tik savo narių nuolatiniai jai pasiaukojimu. Vadinautis tautos valia, kuri prigimtinę krauso bendruomenę paverčia sąmoningą tautą, yra pats šis tautinis idealizmas. Tik sušvitus tautiniams idealizmui, tautos keliasi gyventi, ir jam žlugus, grimsta užmarštin. Tauta tol gyvena, kol jos nariuose gyva tautinio idealizmo, savajai tautai pasiaukojimo ugnis. Ar ši ugnis dar neužgeso, patikrina — karai.

Idealizmas gaivina ne tik pačią tautos egzistenciją, bet ir jos kultūrinį bei ūkinį klestėjimą. Kultūriniai žygiai neplaukia iš pelno medžioklės, nes pelno jie ir neatneša. Visą kultūrinę veiklą varo vien idealistinis noras atskleisti daugiau tiesos ir plačiau jos šviesa nušvieti savosios tautos gyvenimą.

Idealistinė kultūros gyvenimo kilmę retai kas ima ginci, bet užtut labai dažnai nepažįstamos idealistinės ir ūkinio tautos klestėjimo salygos. Tai lygiai žemažiūriška, kaip pragaištinga. Vadinamasis bendrasis krašto turtingumas yra bevertis, jei jis nereiškia visų padaraušas pragyvenimo, atseit, jei jis lieka tik mažumos, o ne visų gerovę. Tokia ūkinė gerovė be socialinio teisingumo nieko nereiškia, teisingiau reiškia pragaištingą tautos dalies smukdymą proletarinio skurdo balon. Gi socialinis teisingumas neįmanomas be idealizmo, reikalaujančio asmeninės interesus apriboti visų tautiečių padaraušos pragyvenimo varden. Antra vertus, pats sažiningas darbas — tautos ūkinės gerovės šaltinis — ar nėra idealistinės kilmės?

Pragaištingą neįvertinimą idealistinių ūkinės gerovės salygą „Mein Kampf“ autorius

pasmerkė šiuo gilius patirties teigimu: „Pramonė ir technika, prekyba ir amatai tik tol gali klesteti, kol idealistiskai nusištačiusi tautinė bendruomenė teikia reikalingas salygas. Šios betgi glūdi ne materialiniame egoizme, o džiugiai atsisakančiam pasiaukojime“ (470).

Pagaliau, ir rasinis išlikimas bei augimas taip pat reikalauja gilaus idealizmo, asmeninės laimės interesų apribojimo tautos išlikimo bei sveikatingumo varden. Sveikieji asmeninės laimės interesus turi apriboti gausiomis šeimoms tinkamai išauginti, nesveikieji — susilaikyti.

Taip nusiteikusi vokiečių tauta kuria Naująją Europą. O įsiungimas į Naująją Europą iš kiekvieno reikalauja gilaus idealizmo, kurio pirminės prasmės supratimas turi duoti entuziazmo ir kasdieniškiausiam

J. GIRNIUS

Paskutinės gubos

Vyt. Maželio nuotr.

Taip buvo „apšvesti“ mokytojai

Pernai rugpjūčio 14 ir 15 d. Kauñe ivyko bolševikų sušauktas didelis visos Lietuvos mokytojų suvažiavimas. Artėjant mokslo metu pradžiai, pasiskubinta „apšvesti“ mokytojus apie „prasideantį naują laimingą Stalino Saulės šildomą tarybinį gyvenimą“ ir nurodyti, kaip naujojoj santvarkoj turėtūti auklėjamas jaunimas. Suvažiavimas tikrai buvo gausus. I ji buvo sukiesti ne tik pradžios ir vidurinių mokyklų mokytojai, bet ir visų specialiųjų ir aukštūjų mokyklų dėstytojai. Centrinio Statistikos Biuro duomenimis, 1939/40 m. Lietuvos pradžios mokyklose dirbo 6713 mokytojų, vidurinėse ir specialiose 3314 mokytojų ir aukštose — 447 dėstytojai. Tokiu būdu iš viso 10.474 asmens. Beveik visi jie į tą suvažiavimą ir atvyko. Buvo pavojinga nevykti, nes galėjo palaikyti kenkėjų, liaudies priešu, o taip pat kiekvienam mokytojui buvo įdomu sužinoti, ką gi pasakys naujieji valdovai, kaip bus tvarkomi švietimo reikalai. Kelionė buvo nemokama, tad ir prigūžėjo pilnas Kaunas mokytojų.

Suvažiavimas vyko didžiulėj vien tik agitacinių ir propagandinių sporto halėj. Ji atidare tuomet dar ministeriu vadintasis A. Venclova. I prezidiumą buvo pakvesti vyriausybės nariai ir partijos veikėjai. Užėmus iems prie halės viduryje pastatyto didžiulio stalo vietas, prasidėjo sveikinimai, kalbos ir pranešimai. Visi sveikinusejį giedėjo tą pačią giesmę: koks buvęs blogas ankstyvesnis mokytojų gyvenimas ir darbo salygos, kaip jie buvę niekinami ir persekiojami ir kaip visa tai pasikeisą tarybinėj santvarkoje. Mokytojais įsakys tvarkytis švietimo reikalais. Taip pat paskui niekur nebuvu paminėtos ir dalias kitų kalbėtojų ir pranešėjų minėtys. Matyt, ir jos buvo su nelaiminomis „nuokrypomis“.

Nors atsakingieji kalbėtojai per suvažiavimą prižadėjo nemažą įvairių gėrybių, bet mokytojų tai nedžigino. Per daug visiem jau buvo aišku, kad bolševikų pažadai ir kalbos téra tik vėjas lauke, o gyvenimo vyksta su tomis kalbomis ir pažadais visai nesuderinami dalykai. Nieko nepadėjo ir bolševikės spaudos mėginimai to suvažiavimo reikšmę išpūsti. Nei visuomenėj, nei pačiuose mokytojuose jis nesukėlė jokio entuziazmo.

Kaip vėliau gyvenimas parodė, visi per tą suvažiavimą kalbėtojų pareikšti tvirtinimai ir pažadai tebuvo tik tučias mokytojų raminimas. Juo toliau, juo labiau mokytojo darbo salygos sunkėjo ir jo autoritetą buvo stengiamasi mažinti. Mokytojai prieverta buvo verčiami rengti įvairius minėjimus, suaktyvutes ir sakytį jose kalbas, dalyvauti rinkiminėj kampanijoje ir t. t. O į pačias mokyklas pradėjo liesti žydeliai komjaunuolai su savo komjaunuolių ir pionierų organizacijomis. Jie dažnai net išdrisda mokytojams įsakinėti ir gasdinti. Pagaliau buvo prieita net prie to, kad į vidurines mokyklas buvo paskirti vadintamieji „kom-sorgai“, dažniausiai nemokšos vaikezai, ir jie turėjo teisę sprendžiamuoju balsu dalyvauti pedagogų tarybų posėdžiuose. Tai buvo lyg kokie „angelai sargai“, kurių mokytojai turėjo saugotis ir bijoti.

VIS DAR MAZA

VAŠINGTONAS, DNB, Lordas Beaverbrookas pareiškė Jungtinės Vals. ybių spaudai, kad iki šiol siūliamos Jungtinės Valstybių karinės medžiagos Anglijai nepakankamai. Jungtinės Valstybės neturi užmirštinių, kad Anglija kovoja prieš s. i. p. ir gerai organizuota priešą. Jungtinės Valstybės turi Didžiajai Britanijai siūli daugiau karinės medžiagos ir ta siuntimą užtikrinti. Vsy pirmiai, Anglijai reikalingi bombešiai, taip pat tankai ir maisto produktai.

Pasaka apie begalinę erdvę

(Atkelta iš 3 psl.)

kados, kad iš Vladivostoko bolševikams siunčiami anglų ir amerikiečių ištekliai būtų sulaikyti Tolimuojuose Rytuose.

Tuo atveju bolševikai visai netektu susisiekimo būdą su užsieniais, jei neminėti 1000 km ilgio kelio kalnais, kuris eina per Iraną.

Tačiau šio susisiekimo būdą vargai galima būtų atgabenti didesnius prekių kiekius, o keletą savaičių ir net mėnesių laikas, kol prekės pasiekta savo paskirties vietą, paliktu ši susisiekimo būdą be praktinės reikšmės, juo labiau, kad Iranas, mažiausiai, laisvu noru nėleis, kad Anglija arba Amerika gabentų per jo sienas karo medžiagą ir priemones.

Tokių būdų bolševizmas nustos savo turinio ir prasmės, kai tik neteks savo didesnių miestų.

Tačiau ar neturės jis noro dėl 20% miesto gyventojų biauriausiu būdū prispausti ir apiplėsti 80% kaimo gyventojų.

Todėl Vokietija su savo sąjungininkais stovi ne prieš sunukų ir laiko atžvilgiu vargai įvykdomą uždavinį, kur kariuomenės dalinius reiktu vesti netik už Uralo, bet ir į Sibirą, iki pat Ramiojo vandenyno krantų, kad tik būtų sunaikintas bolševizmas, bet ties tuo uždaviniu, kuris gali būti duodamas, nėžiūrint kokio masto ir kuo vykdymo uždavinys pareikalauja, kur tas uždavinys būtų sprendžiamas pagal Europos mastą, laiką ir erdvę galimimus.

Kadangi pirmosios šešios karos savaitės leido laidioti ir užimti pusę reikalingos bolševizmui sunaikinti erdvę, tai toliems karo raida, susieta ir sunaikinti erdvę, ir su operacijų laimėjimu, galima visai ramiai pasitiketi.

Pirmieji mūsų daržų pamidorai

VI. Palinausko nuotr.

Gražinkim garbę Senamiesčiui

— Fe, jis gyvena Senamiesty! — Žinai, mūsų Jonas jau visai pabūdo: pradėjo lankytis Senamiesčio smukles...

— Ko čia taip burną paleidai, — vaizuok į Senamiestį geriau!

— Tai jau, miela šeimininkė, eisiu, matai, vėlūs laikas, o man reikės paeiti dar Senamiesti...

— Kaip sau nori, bet su savo tokiaisiai papročiais geriau keliauk į Senamiesti!

— Plūsta, kaip Senamiesčio vežikas.

— A, tai tas, kuris Senamiesty sau perka kostiumus...

— Jo reikai gerokai pašlijo: paskutinių laikrodžių nunešė Senamiesti...

— Taigi, mielas mano, užtrukau Senamiesty, susitikau pažistamų, nuėjom į valgyklę, ir, žiūriu, ant rytojaus, — nei laikrodžio, nei pinigų!

— Žiūrėk, išsipuošusi, išspūtusi; o čia ar seniai taip jau gyveno Senamiesti?...

Nebekaupsim daugiau vargšui Senamiesčiu titulų, kuriu jis per ilgus metus nusipelnė savo adresu. Išeitų ilgesnė už vidutinę maladaknygės litanija. Ir šiandien iš to Senamiesčio išsinėsa paskutinius skarmalus visų tu nešvankinių atributų kaltininkas.

Eini, būdavo, Prezidento gatve šeštadienio pavakariais. Tiesa, ne eini, bet plauki, skindamas kelia alkūnėmis. Tai buvo praeivai, kuriems negalijo tokie žodžiai, kaip atsargiai, atsiptrašau, paleisk, nelipk ant kojos, žiūrėk, kur eini. I tokias pastabas gaudavai atskymą alkūne, užkulniu ir net lazda. Visuose veiduose buvo parašas:

— Mes čia šeimininkai!

Ant žydelkų lūpų prikrauta raudonu dažu, tarytum koks paukštis beskrīsdamas pro šali būtu palikęs savo pėdsakus. Veidai lyg teplioriaus drobė padengti storu grumtu, kuris turėjo užmaskuoti gilius puotavimo ir pertekusio gyvenimo žymes. Angliškos medžiagos, prancūziški šilkai čia susiledavo į tokia kokofonija, kad ir labiausiai iškrypės skonis negalėtų susivalkyti. Peisuose paskendė katiliukai, nuo riebalų žvilgą gelumbiniai surdutai, prakaitu persunkti kepurų pakaušiai, visų pasaulio kvapui mišiniai pribaigia tiršta Senamiesčio gatvės atmosferą šeštadienio pavakari.

Prie rytietiškai margu veidu, papūginų drabužių kaip čia derindavosi namų spalvynas: čia tamsiai pilkas, čia juodas, čia geltonas, čia vyšinėlis! Tačiau visų tu dažų pagrindas — purvas. Reikia tik primerkti akį, ir lyg laumės juosteje pamatysi visas spalvas, kurias tegali pagaminti išsigimės skonis. Reikėtų dailininkui ilgai pagalvoti, kol jis galėtų taip erzinančiai sudėtyti spalvas. Tas menas buvo suprantamas tiktais Senamiesčio žydai.

Iš pagrindinės gatvės siaura tarpuvertė. Reikia žmogui pačiam turėti klasingų ir pasaluniškų polinkių, kad nebijočius išprakti į Senamiesčio kiema, kuriame ilgus amžius klestėjo bendruomenės. Pamazgų pritekė ravai raižo tą kiemą, išgrįstą kietaašmeniais akmenimis, kurie per ilgą laiką parudave nuo srutų, paraudę nuo vištų ir mėsgalių krauju, nuo šunų ir kačių saviveiklos. Ir kokia architektūra!

Jeigu čia kas imtų vaikyti mikiliaus cirko akrobata, jis turėtų iš anksto pasiduoti: pasieniai karsoti braškantys mediniai laipteliai, persimeta iš vieno namo į kitą, landžioja po tamsius, siaurus koridorius, užstoja langus, kartais pavirsta „baisiosios nakties“ būdelėmis, pasikeičia nežinomas paskirties priestatais. Trumpai trariant, čia viskas daroma, kad tiktais neužklystu saulės šviesa, kad tiktais pridengtų namus paslaptingumas ir tamša, kurios prieglobystė, lyg epidemijos bacilos, žydas jaučiasi kuo puikiausiai. Visa ta niūria, prišvinkusių kiemo karalystę lyg vorinkliai raizgo virvės, ant kurių suverti skarmalai, pagalvės, marškos. O rytmečiai čia dirba dulkintuvai, kurie galutinai

palaidoja viltis turėti bent kiek gryno oro. O kam jis pagaliau ir reikalingas parazitui!

Prie to dar pridėkime česnaką, ridiuką, prikipusius dėšragalius ir kitus aštrius kvapus. Pridėkime apgraužtas silkės galvas, nogramdytus kaulus, tik ką nusuktas, dar kruvinas vištų galvas, kurios mėtos po kiemo užkampius, žarnagalius, dėl kurių amžinai ginciasi kelios katinų partijos. Maždaug lyg britų parlamente. Žuvies sriegai, pūslės čia puošia dar neužimtus kiemo kampeilius: žydo kiemas nekenčia tuščumos. Štai vaikai žaidžia avino pūslė, kuri dar apaugsyti gyvais pūslėmis kaip vertingiausį daiktą. Pasėdėjusios keletą metų prie būdelės, tos prekiautojos persikeldavo į Senamiesčio „alėjas“ ir ten iš kurdavo padorias krautuvėles. Sečių rinka buvo žydu prekybos institutas, kuriame galima išmokti įvairiausią sukčiavimo moxslų. Kas iš to, kad pirkėjas, išsiges batus, po kelių dienų po kojomis pasigenda puspadžių, kas iš to, kad klijentas, nusipirkęs kostiumą, suserga kokia liga? Tame institute visos priemonės leistinos ir geros, nes mokslos visada brandai kaštuojā. Matydvai dažnai, kaip medauninkas nukrenta į rudas srutus, žydelka net neapsidarius, ji ramiai pakelia ir padeda savo vieton:

— Gojus prarys!

Aplink tą marge, rytietišką skruzdėlyną rikiuodavosi mėlynai, vyšniai dažyti namai, kurių iš kabose puošėsi baronkos su dviem skylėm, dešros galas ir virtuvas. Ant mirtinai aplietų stalų plaukdydavo žuvis. Degtinė ir vynas pabaigdavo tai, ko nespėjo pabaigti tuštinanti prekiautojų ranka. Nudraskyti sienų apmušalai, priskretusios grindys, apgrabalioti, musių nutaškuoti bufetai būdavo atsilyginimas kaimiečiui už jo gabenamas žemės gėrybes.

Ant dvejų basilių užupdytas lentgalis — kreivomis raidėmis skelbdavo užvažiuojamus namus, kurių kiemuose likdavo visa, kai atveždavo ūkininkus: produktais, pinigai, garbė, sveikata. Po laiptelių, keistose priestateliuose, kambariuose su purvinomis užvaliadomis vykdavo tokis veiksmai, apie kurius viešai pasakoja tiktais gėdos netekę žmonės. Užvažiuojamus namų koridoriuose pasigilelėdavo savo jaunu dienų kaimo mergina. Purvo ir šiukšlių kiemuose, landose, prie degtinės butelio, malonioje žydo prie glaudoje per naktis sklaistėsi kortos, kurių pajairindavo muštinės, nusiužymai.

Žydas Senamiesčiu norėjo irodyti lietuviui, kad jam nereikalingas, lyg upės intakas, suplaukda-

vo i centrą Senamiesčio gatvę. Kaip raganos virtuvėje. Čia neaugdavo žolė, čia nenorėdavo dygti gėlės, nesutikdavo apsigyventi medis, nes tai tokis dalykai, kurie žydui nesuprantami ir nereikalingi.

Žuvų rinkoje pasireikšdavo tikroji Senamiesčio siela, tikrasis žydiškasis miesto idealas. Iki kulinų purve bestovėdamas, žariju puošias besigelbédamos nuo reumatizmo, žydečia viešpatavą pakaunės ūkininkų nelaimei ir vi suotinam apgrubimui. Gavusios iš urmininkų pusdykių visokias prekių atmatas, išūlydavo kaimiečiams kaip vertingiausį daiktą. Pa-

sėdėjusios keletą metų prie būdelės, tos prekiautojos persikeldavo į Senamiesčio „alėjas“ ir ten iš kurdavo padorias krautuvėles. Se-

čių rinka buvo žydu prekybos institutas, kuriame galima išmokti įvairiausią sukčiavimo moxslų. Kas iš to, kad pirkėjas, išsiges batus, po kelių dienų po kojomis pasigenda puspadžių, kas iš to, kad klijentas, nusipirkęs kostiumą, suserga kokia liga? Tame institute visos priemonės leistinos ir geros, nes mokslos visada brandai kaštuojā. Matydvai dažnai, kaip medauninkas nukrenta į rudas srutus, žydelka net neapsidarius, ji ramiai pakelia ir padeda savo vieton:

— Vežike, o dabar — į Senamiesčio sako iš paskutinio miesto restorano išspirtas nakties paukštis.

O vežkui daugiau nereikėjo sakyti. Iš Lukšio gatvės į kiemeli, iš to kiemelio laipteliais, iš tų laiptelių durelėmis. Ir štai nakties paukštis ant rytojaus stebisi, praskleidęs lanelio užuolaidas ir matydamas nesuprantamus reginius:

— Ir kur aš patekau?

Piniginės neapsimoka ir tikrinati: joje vis tiek nieko nera! Bet be šito rūpesčio atsiranda ir dar rimtesniu...

Ir štai jau Senamiesčio nėra. Vienas mano bendrakelevis sako:

— Vaizduokis, karštą vasaros dieną pajunti, kad nėra musių! Nebelaipioja nosim, nelenka į au-

si...

Toks Senamiestis, kuris pagaliau pasijuto be žydu.

Ir daug reikės padėti pastangu, kol mes išlikinsime, jog Kauno Senamiestis yra gražus. Ta upių santaka, tos krantinės, varpu garai.

Lyg ir šiandien matau paneumiai žygiuojantį Valžanta, rūmtai sulinkusi Adomą Jakšą,

jaunus, įsimylėjusius žmones po Nemuno pakrantės kaštanais. Žygauja laivai, puošnai žaliuoja Linksmakalnio šlaitai. Senamiestis — Kauno lopšys, kurį tilktai metu metais užteršė žydras ir jų bendrabarbiai. Nuo senųjų istorinių namų nuplėšė nuotaikinguosis čerpiai stogas ir vietoje jų priklojo skardos. Nunuogino fasadas, užlipdė svajingus langus, nudež sienas žydiškais dažais. „Modernizmu“ susirge architektai čionai pridėjo žventagišką ranką — reikia tilktai parymoti ant Linksmakalnio šlaito ir visa tai su liūdesiu turėsi pastebeti. Žydams ir jų uoliems bendradarbiams nekenčiami tokie

žodžiai, kaip istorija, prieitis, grožis.

Tačiau dabar, kai Senamiesty nebeturime dergikų, mes vėl vaikščiosim svajingomis gatvelėmis, romantiškomis pakrantėmis. Ir jaunais galės ramiai svajoti į kaštanais, žūrėti į nuplaukiančius ir atplaukiančius laivus, į vaikų saulėje nusitiesusias vandens drygnes. O vasaros pokaičiai ilsisimės sidabrinėse santakos smiltyse. Nebijodami, kad žydiškojo Senamiesčio vežkias ant mūsų verstu šukšles. Nebijodami, kad mūsų poilsį gali sutrukdyti dvokmai iš apleistų skersgatvių.

Grążinkime Senamiesčiui garbę!

PULGIS ANDRIUŠIS

KAZYS ZUPKA

Už grotų

Nesakykit: nebus jau kalėjimu — aš jaučiu: dega keršto ugnis, aš regiu piktą apmaudą séjam ir placiastai atvirstant duris.

Ne padugnės, ne vagys, kenkėjai eis už grotų, už mūrų juodų, o tik jūsų dangum netikėjė, o tik venge komūnos nuodū.

Eis be teismo sprendimo, be kvotos, eis čekisto kerštingu žodžiu. Ir teisybės, krauju iškrovotos, neieškok tarp jausmų nei širdžių. Kur sutilpsi? — Ten vietas nestojant ka: ju tėvynė plati ir didi — nuo Šventosios lig Vladivostoko vien tik grotai, vien grotai juodi.

Jei gimtojoj šaly nebus vietas, tave Sibiran, taigan išjos, ir jau Stalino saulė tau švetus niekada, niekada nenustos. 1940. X. 25.

Mirė dailininkas prof. Elk Eber

MIUNCHEN. DNB. Rugpjūčio 12 d. Garmische mirė dėl sužidimo lenkų kare 49 metų amžiaus dailininkas ir grafikas profesorius Elk Eber, vienas žymiausių naujosios Vokietijos meno asmenybių. Jis piešė daugiausiai kovų pergyvenimus iš revoliucinių nacionalsocializmo dėnu, pasaulinio karo ir karo žygio Lenkijoje vaizdus ir buvo išsigijęs varda kaip politinis karikaturistas.

VOKIECIU NELAISVÉN PATEKO ŽYMUS BRITŲ LAKŪNAS

BERLIN. DNB. Kaip DNB iš patikimų sluoksnių patyrė, britų žinių tarnyba rugpjūčio 12 d. paškelbė, kad yra pasigendama vieno žydiškais dažais „Modernizmu“ susirge architektai čionai pridėjo žventagišką ranką — reikia tilktai parymoti ant Linksmakalnio šlaito ir visa tai su liūdesiu turėsi pastebeti. Žydams ir jų uoliems bendradarbiams nekenčiami tokie

žodžiai, kuris prieš keletą metų per lektuvą nelaimė neteko abiejų kojų ir jau prieš karą, turėdamas dvi protėzas, vėl pradėjo skraidinti, yra 31 metų amžiaus. Jis yra apdovanotas daug aukštų pasižymėjimo ženkli ir buvo vienas iš populariausiu britų aviacijos karininkų.

LISABONA. DNB. Trečiadienį vakare į Lisaboną atskrido vyksianti į Londoną Šiaurės Amerikos karinė misija. Jai vadovauja pulkininkas Clark Harwina, kurį lydi trias majorai.

BERLIN. DNB. Naujai gautomis žiniomis, vokiečių naikintuvai rugpjūčio 14 d. numušė viršum Kano dar penkis britų naikintuvus. Tuo būdu iš viso per anglų lektuvu mėginiama iškrisių per Kanala į okupuotąsias sričias buvo numušti septyni lektuvai.

BERLIN. DNB. Bandant prieš lektuvu mišriam lektuvu junginiui iškrisi į Lamanšo krantus šiandien dienos metu vokiečiai numušė oro kovoje du „Spitfire“ tipo lektuvus, patys neurėdami jokių nuostolių.

LISABONA. DNB. Ketvirtadienį iš Lisabonos išplaukė keleivinės laivas „Lima“ su sausumos kariuomenės sustiprinti įgulomis Azoryje salose.

BUDAPEŠTAS. DNB. Nuo rugpjūčio 16 d. grąžintose Vengrijos pietinėse žemėse įvedama civilinė valdžia. Nuo šio lauko ir susisiekimas su pietų Vengrija bus laisvas.

Mažasis meškeriotojas

Vyt. Maželio nuotr.

Draugai kolchozninkai

ST. DAUNYS

Zuvius negali gyventi be vandens, žydas be suktynių, elgeta be terbos, o bolševikai — be kolchozų. Pagal bolševikišką sistemą piliečio paverčiamas elgeta būtinai turi eiti per kolchozus, lyg žmogui apiplėsti nebūtų kitokiu būdu.

Propagandoj kolchozas didelis dalykas. Tai kažkas nepalygina, mai geresnio už tvarkingiausį pažindinį ūkį. Ten galingi traktoriai žemę aria, vargas ir skurdas visiškai nežinomas, gražiausiai javai be lietaus ir be Saulės auga. Kolchozo žmogus yra visko pertekės, viskuo aprūpintas: kiekvieno žemės, kojai laimė kelis sykius didesnė už pačią žemę. O draugas Stalinas kaip gražiai kalba apie kolchozus... Žodžiu, kolchozas didžiojo „tvynėj“ yra vienintelė vieta, kur žmogus be darbo ir vargo galiai rieškūtiomis semti, ponu būti.

Taip apie kolchozus raše mūsų bolševikinė spauda, taip rėkė pulkai agitatoriu, iš kurių nieks kolchozo nebuvo matės, o kai kurie „aikšintojai“ tik su dideliu vargu teisingai ištardavo žodį „kolchozas“. Jie iš viso nežinojo, ką jis turi reikšti. Visi agitatoriai gerai žinojo tik viena: kad kolchozas turi būti didelis dalykas, nes agitacinis darbas buvo gerai apmokamas. Kažoks agitatorius buvo net išsitarės, kad kolchozas, jo nuomone, bus tokia tvarka, kurioj miesto dykūnas kiekviena pavasarį turi ūkininkus mokinti, kaip reikia sėti...

Dar žiemą vienas kitas mūsų krašto pilietis buvo nuvežtas į „broliškas“ respublikas. Grįžti viši, pagal nurodymus, kalbėjo apie kolchozus ir sėjā.

— Ot, tenai tai tvarka, tai gyvenimas! Darbo žmonės arbūzų gali

valgyti, kiek tik nori...

Nesvarbu, ką ten agitatoriai matė, nes bolševikai daug miantiems nieko rodyti nemégsta, išskyrus kalėjimus, nes, jų nuomone, kas megsta atvažaves daug matyt, tas grįžęs mažai kalba. Kas kita bolševikams „susiprates“ pilietis, kurs ir nieko nemates daug ir gražiai kalba. Pagal Stalino konstituciją tas „ištikimas llaudies sūnus“, kurs ir mušamas ir pešamas nerėgia, sako dar maža, džiaugsmingai sveikina „tėvą ir mokytoją“ Stalinaną ir visada yra kvalėsnis ir klusnis už naminį gyvulėl.

Pavasariui austant, traktoriams garsiai bildant, pradėjo kolchozu steigimas: mūsų mielam krašte atsirado net vienuolika kolchozų. Kolchozų pioneriai iširašė padaužos, tinginiai ir kitokie bolševikams ištikimi darbo bailiai. Prie šitokios kampanijės labai derinosi ir žydai, kuriems drumstamo vandenye visada geriau žvejoti. Ūkininkai i kolchozus nestojo, žadamos gerybės jų neviolio. Jiems buvo brangėnės, kad ir nedidelės, bet savo rankomis užsidirbtos gerybės. Pirmejį kolchozninkai netvérė iš džiaugsmo išteigę kolchozų ir beveik visi patekė į valdybą. Dabar tai prasidės gyvenimas, galvojant ne vienas kolchozninkas, laikia mintimi skrajodamas po nematytiu „brolišķu“ respubliku „laiminguosius“ kolchozus. Traktoriai ars, mašinos pjaus, o jie tik žiūrės, dėkos draugui Staliniui ir pinigus kraus.

Nors mūsų kolchozninkai ir dejo si dideliais išminčiai, bet niekas jų tokiais nelaike, nesiskaitė, draugui kolchozų pirmininkui nieks papiroso dykai nesiūlė. Kolchozninkai tikėjosi atsigauti, kai atvažiuos, jei ne dirbtai, tai bent į svečius, di-

džiosios „tvynės“ kolchzninkai, kurių iškūrėjas ir globėjas — pats draugas Stalinas. Tada kolchozų priešai ūkininkai turės išsitikinti, kaip gyvena socialistinės tvynės žmogus.

Iš štai pasklido žinia, kad platičiosios šalies kolchzninkai jau atvyko. Ne į svečius, bet dirbtai, ir ne vienos, bet pulkai. Mūsų kolchzninkams Stalino „saulė“ tris kartus pradėjo šviesiau „liepsnoti“, kad tik greičiau pamaičius tikruosis kolchzninkus. Bet tų lakuočiai batais, su gražiais skybliais ir šiaip viskuo pertekusiu draugu kolchzninkų kaip nesimatė, taip nesimatė.

Vieną pavasario dieną, nedideliu pasienio miestelio mažoj krautuvėj berūkydami, ūkininkai pamatė prie krautuvės durų bailai beslankiojančias dvi keistos būtybes, vis nedristančias įtįti į vidų. Jas lydėjo valkų ir smalsius moterų būrys. O tos pusiau žmogiškos būtybės tikrai keistai atrodė. Vyžos iš medžio žievės, autai iš maišo, o kelnės nebe sulopytos, bet iš lopų sulipdytos, nes buvo keliolikos spalvų. Vieno piliečio švarkui stigo rankovės. Plaukai nekirpti, veidai muilo nematę, barzdos ilgos, o rankos — truputį baltesnės už fabriko kainino vidų.

— Kas tai per paukščiai, kas per baidyklės? — teiravosi ūkininkai.

— Draugai kolchzninkai!...

Didžiosios „tvynės“ draugai kolchzninkai jau kelios dienos buvo atvykę į tuoju už miestelio „ne-nugalimajai“ darė itvirtinimus.

Mūsų kolchzninkai sudrebėjo pamate „laiminguosius“ draugus iš platičiosios šalies, o ramus ūkininkas nusprendė, kad kolchozas yra kažkas prasčiau už ubagyna.

TARYBINĖ MATEMATIKA

Savo laiku koop „Dubysa“ Raseiniuose gavo iš fabriko 27 maišus cukraus. Cukru reikėjo padalyti 9 tuomet veikusioms krautuvėms. Tarybinis direktorius, paėmės pieštuką ir popieriaus, padalino:

27	9
-9	12
18	
18	
	=

Padalinės popieriuje, isakė sandėlio vedėjui išdalinti cukrų po 12 maišų kiekvienai krautuvei. Sandėlininkas, atidaves dviem krautuvėm 24 maišus cukraus, kitoms krautuvėms pritrūko ir apie tai pranešė direktoriui. Šis labai užsirūstino, išvadino sandėlininką sabotažininku, liudės prieši ir pažadėjo už pasivinimą perduoti ji prokuroriui. Sandėlininkas émė ieškoti teisybės pas profsajungos pirmininką. Šis patirkino dalybą daugybos būdu ir rado, kad direktorius išdalines puikiausias:

12	
x9	
18	
+9	
27	

Matydamas, kad gali už nebuvisusukraus pasisavinimą sušaudyti, sandėlininkas pasiskundė kompartijai. Kompartijos sekretorius tikrine dauby sudėties būdu:

12	
12	
12	
+12	
12	
12	
12	
12	
12	
27	

Tą pačią dieną po kompartijos patikrimo sandėlininkas buvo susimtas ir patalpintas vietas kalėjime.

KODEL BUVO PAKEISTA LAISALEJA...

1940 metais, kai Laisvės alėja buvo pavadinta Stalino prospektu, Kauno miesto burmistras iš Romos gavo atviraiški, kuriamse sveikino jį, kad nors vieną dalyką Lietuvą yra padares tiksliai: Laisvės alėja pakeites į Stalino prospektą, nes ten, kur yra Stalinas — laisvės negali būti.

TIKRS KOMUNISTAS

Milicininkas nušovė gatvėje šunį. Šuo mirties agonijoje blaškosi ir unksčia.

— Ei, pilieti, pašauk kuniga. Tegu siam vargšui duos paskutini patepima.

— Kam jam patepimas: jis buvo tikras komunistas, — atsakė ūkininkas.

MEŠKOS PATARNAVIMAS

Kartą viename upelyje maudėsi Stalinas. Nemokant plaukti vasarotą pagama srovę, ir jis ima skeisti. Netolišie dirbės kolchzninkas šoka į upelį ir išgelbsti Stalinas.

— Už išgelbėjimą — taria Stalinas, — tau gausiai atlyginisu. Prašyk, ko nori.

— Padaryk mane kolchozo komisaru,

— atsako žmogelis, žinodamas, kad tik komisaras Sovietų Sąjungoje pakentėjai gyvema.

— Gerai, tu būsi komisaras! Be to, liepusi visiems laikraščiams išidėti tavo atvaizda, kaip išgelbėjusio tautu vadovybė.

— Dėl Dievo meilės... Dėl Dievo meilės, neskelbkit laikraščiuose! — virpaus nusigandęs kaimietis. — Tada mane kiti kolchzninkai užmuš sužinoje, kad aš jūs gelbėjau!..

KOMISARAS IR ŽYDAS

Maskvoje viename autobuse konduktorius nekomunistas. Sustojo autobusui, jis praneša žmonėms:

— Nikalojaus prospektas.

— Tuo tarpu autobuse buvę žydėliai, miesto susisiekimo komisaras, atskelia, prieina prie konduktoriaus ir sako:

— Atsiprašau, tai yra buves Nikalojaus prospektas; dabar jis vadinas Vorošilovo prospektą.

— Konduktorius mandagiai atsako:

— Aš žinau, kad šitas prospektas vadinas Vorošilovo prospektą, bet žmonės dar neįprate priė naujou pavadinimo, todėl aš ir vadiniu senuoju.

— Tai Tamsta gali vadinti naujuoju pavadinimu, pridėdamas senajį, — pabaigia komisaras.

— Klausau, Tamsta Komisare, buvę žypalaiki.

teli iškibirkšiavęs užsienietis, apimtas susižavėjimo karštligės. Vis dėlto iškraščiai — sportas suomijai gynimasis išsiimti buriavimo sporu. Krepšinių paskutiniu laiku taip pat daugiau domimasi, ypatingai po paskutinių Europos pirmenybių Kaune, kur suomiai daug ko pasimokė.

Kokios klasės bebūtu pasiekusios atskirios sporto šakos, tenka sutikti su neužgintynu faktu — sporto sajūdis Suomijoj auga, plečiasi, igauna tobulesnes apybraižas ir formą. Klubai sutelkia naujus narių spiečius, sportinis pajėgumas aškiai kyla. Aktyvūs sportininkai, pasiekę senyvesnius amžiaus, moko jaunuosių, perteikia jiem turimą patyrimą, žinias, nurodo kryptį, kuriuos laikydamiesi, jaunuoliai netrukus išsišauna į elito tarpo.

Gali būti, kad Suomija nėra sporto stebuklų šalis, kaip kartais ūk-

telij iškibirkšiavęs užsienietis, apimtas susižavėjimo karštligės.

Vis dėlto iškraščiai — sportas suomijai gynimasis išsiimti buriavimo sporu. Krepšinių paskutiniu laiku taip pat daugiau domimasi, ypatingai po paskutinių Europos pirmenybių Kaune, kur suomiai daug ko pasimokė.

Kokios klasės bebūtu pasiekusios atskirios sporto šakos, tenka sutikti su neužgintynu faktu — sporto sajūdis Suomijoj auga, plečiasi, igauna tobulesnes apybraižas ir forma. Klubai sutelkia naujus narių spiečius, sportinis pajėgumas aškiai kyla. Aktyvūs sportininkai, pasiekę senyvesnius amžiaus, moko jaunuosių, perteikia jiem turimą patyrimą, žinias, nurodo kryptį, kuriuos laikydamiesi, jaunuoliai netrukus išsišauna į elito tarpo.

Gali būti, kad Suomija nėra sporto stebuklų šalis, kaip kartais ūk-

telij iškibirkšiavęs užsienietis, apimtas susižavėjimo karštligės.

Vis dėlto iškraščiai — sportas suomijai gynimasis išsiimti buriavimo sporu. Krepšinių paskutiniu laiku taip pat daugiau domimasi, ypatingai po paskutinių Europos pirmenybių Kaune, kur suomiai daug ko pasimokė.

Klausau, Tamsta Komisare, buvę žypalaiki.

S P O R T A S

Ryt Kaunas — Marijampolė

Ryt, sekmadienį, Kauno sporto aktyvine išvyks tarpmiestinės krepšinio ir futbolo rungtynės Kaunas — Marijampolė.

Kauno futbolo vienuolikė bus sudaryta iš šių žaidikų: Skalskio, Stankevičiaus, Geležiūno, Slyžiaus, Gelažiaus, Tėvelio, Galvičiaus, Kersnauskio, Dzindziliausko, Jeršovo, Paberžio, Vitkaus, Paulausko, Penkauskio, Adomavičiaus, Veličkos, Cizinauskio. Atsargoj dar numatyti Deltuva ir Baltrimavičius.

Krepšinje Kauno miestą atstovaus: Mackevičius, Puzinauskas II, Ralkevičius, Puzinauskas I, Kulauskas, Norkus I, Leščinskas, Vilkenės, Norkus II, Šliupas, Paranėnės.

Krepšinje Kauno miestą atstovaus: Mackevičius, Puzinauskas II, Ralkevičius, Puzinauskas I, Kulauskas, Norkus I, Leščinskas, Vilkenės, Norkus II, Šliupas, Paranėnės.

Krepšinje Kauno miestą atstovaus: Mackevičius, Puzinauskas II, Ralkevičius, Puzinauskas I, Kulauskas, Norkus I, Leščinskas, Vilkenės, Norkus II, Šliupas, Paranėnės.

Krepšinje Kauno miestą atstovaus: Mackevičius, Puzinauskas II, Ralkevičius, Puzinauskas I, Kulauskas, Norkus I, Leščinskas, Vilkenės, Norkus II, Šliupas, Paranėnės.

Krepšinje Kauno miestą atstovaus: Mackevičius, Puzinauskas II

Stiprios JAV jėgos nepritaria Roosevelto politikai

Vieno balso dauguma — ispėjamasis šūvis Anglijai

BERLIN. Politiniuose Reicho sostinės sluoksniuose reiškama nuomonė, kad balsavimo davinių, kuriuos parodė Jungtiniai Valstybių Karinės prievelės įstatymo Vašingtono atstovų rūmųose priėmimas, vėl prieš visą pasaulį iškelia Amerikos viadus padėties problematiką. Palyginant su milžiniška propaganda, kuri buvo pavartota tam įstatymui pribulti, tik vieno balso dauguma, kuriu dėka tas įstatymas buvo pribultas, vokiečių oficialinių sluoksnų nuomonė, rodo, kokios stiprios yra Jungtinėse Valstybėse jėgos, kurios nepritaria Roosevelto politikos karo kurstymo tendencijoms. Vekietijai, kaip jau tuo klausimu buvo išsireikšta Wilhelmstrassēje, yra absolūtai visvien, ar Jungtinės Valstybės savo kareivius vers tarnauti vienerius metus ar dešimtį metų, kadangi ne Vokietija buvo toji, kaip šlandien Berlyne pakartotina pabréžama, kuri tomis Amerikos priemonėmis davė prieš ašies valstybes nukreiptą prasmę. Bet kadangi, iš kitos pusės, JAV spauda ir tam tikri Jungtiniai Valstybės politikieriai nuolat tatai kartojo ir darė, todėl čia laikoma pažymėtinu dalyku, kad nežiūrint visos Roosevelto propagandos iš jos karą kurstančių užkullinių priežasčių, vis dėlto Jungtiniai Valstybės karinės prievelės įstatymas tebuvo pribultas vos vieno balso dauguma.

BERLIN. DNB. Berlyno popietinė spauda komentuoja tą faktą, kad Jungtiniai Valstybės atstovų rūmų karinės tarnybos įstatymus teprėmė vienodai balso dauguma.

„Reikia turėti galvoje, rašo „Berliner Boersenzeitung“, kad Jungtiniai Valstybės vyriausybė naudojosi neribotomis priemonėmis šiam braktiskai, o ypač prestižo atžvilgiu, svarbiam įstatymui pravesti. Kadangi jai vistiek nepavyko surinkti

paprastos tvirtos daugumos, tai iš to galima nepaprastai daug spręsti apie Jungtiniai Valstybių gyventojų nuotaiką. Taip pat 59 demokratai balsavo prieš šį įstatymą.

Turint galvoje tą nepaprastą politinį spaudimą, kuri naudojo Roosevelto vyriausybę, šis faktas, kad tegauta vieno balso dauguma, yra labai skurdus rezultatas. Tačiau irodė, kad viešoji nuomonė yra susikaldyta ir kad tauta neabejotina savo didžiaja dalimi yra nusištačiusi prieš prezidento karo politiką.

Laikraštis „Deutsche Allgemeine Zeitung“ Jungtiniai Valstybės atstovų rūmų balsavimo duomenis vadina „žymiu anglų troškimu slopintoju“. Tai nedžiugu Rooseveltui ir dar daugiau nedžiugu Churchillui. Churchillis padarė viską likviduoti pasipriešinimui, kuris atsirado prieš Roosevelto karo politiką Jungtinėse Valstybėse, ir jis šiuo atžvilgiu sukėlė anglams per dideilių vilčių. Kadangi Anglia yra višiskai priklausoma nuo Amerikos, tai tas vienintelis balsas, nulémęs įstatymo priėmimą, buvo Anglijai ispėjamasis šūvis.

VAŠINGTONAS. DNB. Jungtiniai Valstybės senatas galutinai priėmė karo tarnybai prateisti įstatymą. Dabar šis įstatymas pasiūstas prezidentui Rooseveltui pasirašyti.

APIE KOMUNISTŲ PARTIJOS VEIKLĄ SUOMIJO

HELSINKIS. DNB. Vienas buves komunistas laikraštyje „Suomen Socialidemokraatti“ pasakoja apie atvirą ir viešą komunistų partijos veiklą Suomijoje. Jis rašo, kad ši partija buvo arimuoose santykiose su Maskva, tiek tuo metu kaip ji viešai veikė, tiek vėliau slaptai dirbdama. Tačiau didelė mūsų šalies darbininkų dalis

nepritari Sovietų Sajungos politikai. Kada buvo pastebėta, kad Sovietų Sajunga siekia imperialistinių tikslų, užsienių komunistams tai buvo karti tikrovė. Sovietai neturėjo tikslų padėti suomių darbininkams, tačiau visu pirmu norėjo bazių Suomijoje. Visa Suomija buvo svarbi karinė bazė. Tautinės minties atmetimas, kuris buvo dažnai propaguojamas, tiesiogiai kitas šalis paruošti okupacijai. Suomijos likimas būtu buvęs tokis, kad komunistų nepatikimieji būtų išvežti į Sovietų Sajungos gilumą arba kur nors į Sibiro stepes.

STOCKHOLMAS. DNB. Laikraštis „Exchange Telegraph“ žiniomis iš Londono, briū blokados ministras paskelbė, kad tie neutraliai šalių laivali, kurių persikraus prekes Pietų Amerikos uostuose iš ašies laivali, bus įtrauktū į „juodoius sarašus“. Tie laivali daugiau nebegaless iplauki i britų uostus ir neteks visų laivininkystės lengvatų.

KRONIKA

„DAINOS“ DR. JOS CHORAS,

J. Kudoko diriguojo įstatymo VIII. 17 d., 16 val. koncerto Kauno Radiofone.

POLICIJOS ORKESTRO KONCERTAS

Šekmadienį, rugpjūčio 17 dieną, 17-19.30 val. Vytauto parke policijos orkestro koncertas. Dirig. Br. Jonušas. Jėjimas laisvas.

Perbėgelių skaičius nuolat didėja

VENAS LEITENANTAS PROPAGANDISTAS PAEME 500 BELAISVIU

KOPENHAGA. DNB. Skandinalių telegramų biuro Berlyno korespondentas Viggo Jensenas rugpjūčio 14 d. paskelbė naują straipsnį apie savo lankymą Smolenske, pavadinę „Baisi socialinė padėtis bolševikų rojuje“. Purvas, dulkės ir visu rūšiu nėšvara, kartu su išbadėjusiais, skamais apsiengusiais gyventojais, rašo korespondentas, vaizduoja Smolensko paveikslą. Smolenske nėra jokių piliečių, o yra tik proletariatas, jokių tikrų krautuvų, tik prekių išdavimo vietos, jokių šaligatvių, tik — vadinasios gatvės ir jokio žmogaus, kuris siek tiek padoriai būtų apsiengęs. Paskutinėmis dienomis, toliau rašoma pranešime, perbėgelių skaičius buvo labai didelis.

Vienas vokiečių leitenantas, kuris vadovauja propagandos skyriui, per paskutines šešias dienas paėmė apie 500 belaisvių, ne kulkosvaldžiai ir rankinės granatomis, o tik vienintelio savo ginklu — garnituvu.

Paimtieji į nelaisvę bolševikai patys iš savo fronto ruožo parvesdavo kitus: pirmasis parvedė du antrasis — visą būrelį, trečiasis — visą grupę ir t. t. Atvestieji perbėgelių pasakojo, kad eilinių kareivų vokiečių mėtomojuis lapelius laiko kelionės liudijimais i vokiečių linijas ir kad daugelyje vietu dėl tų lapelių ivykda tikros mušynės. Kai apie tai sužinojo sovietų komisarai, tai eiliniams buvo pranešta, kad kiekvienas kuris paims tokį vokiečių lapelį bus nusmerktas mirti, ne susaudant, bet nuduriant durtuvu.

BERLIN. DNB. Vykusiu vieno vokiečių pėstininkų būrio ginklo žygį, kaip vienas savo akimis matės praneša, rugpjūčio 13 d. buvo nutildytas sovietų pabūklas, kuris pietinėje Rytų fronto dalyje turėjo saugoti sovietų dalių atsitraukimą. Nakties tamsoje vokiečių kareivai išlindo per aukščią kulkurūzų lauką ir nušliaužė prie pabūklo, kurio poziciją galima buvo susekti tik pagal jo šaudymo ugnį. Susidūrus su sovietų priešakinės sargyba, kuri susirėmė buvo nukauta, sovietų artilleristai pabūklo pavojuj ir paskubomis su savo motorizuotu pabūklu pakeitė poziciją. Tas naktinis persekiojimas maskui užėmės smolensko pabūklo paketėje. Vienas vokiečių kareivis išlindė per 500 metrų, nieko nelaikdami pastatė i poziciją savo granatavaidį ir penkias minutės be pertraukos šaudė į pabūkla. Kol nerangujus sovietų pabūklas pajegė pradeti stačiai šaudyti į pėstininkus, vokiečių kareivai jau spėjo prie jo pribėgti ir nudėti į aptarnaujančius bolševikus. Tuo būdu keliais pasidarė atviras ir bėgančių bolševikų persekiojimas vyko toliau.

Kauno kino teatrute

Visos filmos rodotos su lietuviškais parašais.

KAPITOL

Karl Peters
su Hans Albers

Seansų pradžia: 4.30 ir 7.
Sekmadienį: 2, 4.30 ir 7 val.
— o —

DAINA

Ohm Krüger
su Emil Jannings.
Seansų pradžia: 4 ir 6.45.
Sekmadienį: 2, 4.30 ir 7 val.
— o —

GLORIJA

DEL KATES
Linksma filmas.
Seansų pradžia: 5 ir 7.
Sekmadienį: 3, 5 ir 7 val.
— o —

SATURN ir LYRA

„Jaunoji karta“
su Albrecht Schoenhals
Seansų pradžia: 5 ir 7.
Sekmadienį: 3, 5 ir 7 val.
— o —

Be to, apžvalgos iš fronto!

RADIO PROGRAMA

SEKMADIENIS, VIII. 17 D.

6.00 Malda, dienos mintys, laikas, žinios, sekmadienio rytmečio koncertas; 7.00 Žinios vokiečių kalba; 7.10 Rytinės koncerto tesinys; 7.30 Kartojimas žinių, skaitytų 6 val., pranešimai, tolimesnė dienos programa; 8.00 Pranešimai ūkininkams; 8.15 Koncertas; 9.00 Antanas Miškinis: Mano tévynė; 9.15 Beethoveno sonatas. (Kreuerio sonata smulkui ir A-dur fortepijonui); 10.15 Pamaldo iš Arkikatedros — Bazilikos; 11.30 Bacho kūriniai. Tokata, fuga ir chevalas; 12.00 Varpu muzika iš Karo muziejaus. Laikas, žinios, tolimesnė dienos programa; 12.20 Plokštelių muzika; 12.30 Žinios vokiečių kalba; 12.45 Ivaizus įdalinavimai; 13.00 Viendienės koncertas; 14.00 Žinios vokiečių kalba; 14.15 Popietinis koncertas; 15.00 Žinios vokiečių kalba. Po žinių — pertrauka iki 16 val.; 16.00 „Dainos“ choro koncertas. Dirigentas Juozas Kudokas; 16.30 Žydai — pasaulio priežai; 16.50 Maršų muzika; 17.00 Žinios vokiečių kalba; 17.10 Akordeono muzika. Groja Pojūtis Četkauskas; 17.30 Žinios, iš laikraščių, pranešimai; 18.00 Lietuvos garsai. Dalyvauja Op. sol. Juzė Au-

galytė Op. sol. St. Sodeika ir Kudoko oktetas; 19.00 Pranešimai iš fronto. Vyriausios vokiečių karo vadovybės pranešimai ir žinios vokiečių kalba. Po žinių vokiečių kalba, ži. 20.30 Laikas, žinios, pranešimai, programą rytdienai; 21.00 Mes jums grojam ir dainuojam. Kauno Radiofono salonių orkestro koncertas. Solistas Stepas Graužinis, dirigentas Jonas Lechavičius; 20.00 Žinios vokiečių kalba. Po žinių vokiečių kalba, žinios; 22.30 Šokių muzika; 23.00 Programos pabaiga.

PIRMADIENIS, VIII. 18 D.

6.00 Malda, dienos mintys, laikas, žinios, sekmadienio rytmečio koncertas; 7.00 Žinios vokiečių kalba; 7.15 Kartojimas žinių, pranešimai, tolimesnė dienos programma. Koncertas; 8.00 — 12.00 vi. Pertrauka; 12.00 Varpu muzika iš Karo muziejaus. Laikas, žinios, tolimesnė dienos programma; 12.20 Plokštelių muzika; 12.30 Žinios vokiečių kalba; 12.45 Vidudienės koncertas; 14.00 Žinios vokiečių kalba; 14.15 Koncerto tesinys; 15.00 Žinios vokiečių kalba. Po žinių — pertrauka iki 16.00 val.; 16.00 Garsu paradas; 17.00 Žinios vokiečių kalba; 17.10 Arijos iš garsių operų. Dainuoja Op. sol. Marija Lipciénė; 17.30 Kartojimas žinių, skaitytų 12 val., iš laikraščių, pranešimai; 18.00 Klasikai ir modernistai (Handelis, Bachas, Debusys ir R. Strausas); 19.00 Pranešimai iš fronto. Vyriausios vokiečių karo vadovybės pranešimai ir žinios vokiečių kalba; 20.15 Vokiškai lietuviams; 20.30 Laikas, žinios, pranešimai, programą rytdienai; 21.00 Šokių sūkury; 22.00 Žinios vokiečių kalba, žinios; 22.30 Žinios vokiečių kalba, žinios; 23.00 Programos pabaiga.

Visiems, prisidėjusiems prie mūsų motinos

Onas Truškauskienės

laidotuvų ir šiaip jas parėmuisiems, reiškiamie džiaugiai padėkų.

Truškauskų šeima

MAŠINRAŠČIO STENOGRAFIJOS IR BUHALTERIJOS

Kursai, Kaune, Sapiegos g. Nr. 6 Tel. 23727

218(9)

Smulkūs skelbimai

Gydytoja E. Jakubėnaitė — Keršulienė, specialiai akiu ir vaikų ligos, apsigyveno Kaune, Daukanto g-vė Nr. 11, but. 5, tel. 24118.

Priima ligonius nuo 16 val. iki 19 val.

305(3)

Trijų asmenų (suaugusių) šeimai reikalinga tarnaite.

Kreiptis: Šančiai, Kranto al. 53.

350(2)

Sveikatos Valdyba, Miško g-vė Nr. 10. III aukštasis — reikalingas vertėjas, labai gerai mokas versti iš lietuvių į vokiečių kalbas ir atvirkščiai. Atlyginimas XII kategorija.

426(1)

Stenografiastė, gerai mokanti rašyti ir stenografioti vokiečių, tuo pat reikalinga. Kreiptis i Baufirma H. Klammt, Kauno skyriu, Aleksoto tilto statyba.

362(3)

Parduodamas gerai užlaikytas užsieninių vaikų vežimėlis. Teirautis Basanavičiaus al. 12, b. 5.

422(1)

Prityrusi sažininga auklė ieško vienos prie vaiko. Rekomendacijos gerai mokinės. Savanorių pr. Nr. 135 Salka, greta buvusio kino Hollywoodo.

361(1)

Ketvirtadienį, apie 6 val. vakaro, einant iš Savanorių pr. į Lukšio g-vė II turges pamestas juodas rauptėtas apydidis rankinukas su apie 200 rb. (tarp jų apie 8 Rm.), 2 parkeris, 2 pondžukai rakčiukų, 1 pinigė, su leid. dvir. važinėti Bronės Janukauskienės vardu. Dėrų radėja maldaus pristatyti už atlyginimą bet kuriai Pol. Nuov. arba i Pavasario knygyną — Laisvės al. 18.

241(1)

Diplomuota siuvėja, turinti ilgametinę praktiką, siuva moteriškus paltus, kostiumus ir suknelės. Darba atlieka greitai, pigiai ir gerai. Be to, ieško mokinės. Savanorių pr. Nr. 135 Salka, greta buvusio kino Hollywoodo.

361(1)

Nusikratykime bolševikinių liekanų

Tarybinės Lietuvos šurpiosios dienos slenka į prieitį, bet kol viską numesime nuo savo pečių, kol visai apsivalysisime, tarybinį raugą tenka vis dar prisiminti kaip bloybę, kuri neturetų likti ilgesni laiką.

Vienas tokiu skaudžiu reiškiniu yra žmogaus vertybės paniekimas. Bolševikai su didele pompa mėgo reklamuoti štampuotu posaku, kad jų santvaroje žmogus yra vienintelė žemėje vertybė. Auklėjimas buvo pagristas kerštu „buržuazine“ klasei, kurią Lietuvoje daugiausia sudarė darbingasis ūkininkas. Prieš tą mūsų ūkininką buvo nukreiptos visos aštrosius nagos: ji myčtyti, kankinti, sunai-kinti.

Cia neberekia minėti viso šiurpo, nukreipto prieš padorius žmones: jis visiems per akis žinomas ir visų skausmingai prisimemamas. Iš vienos pusės buvo skelbiama, kad žmogus didelė vertybė, o iš kitos — su žmogumi buvo elgiamasi kaip su daiktu, kuris neturi nei proto, nei nervų, nei sa-monės, jau nekalbant apie tautinius ar religinius jausmus.

Šalia to buvo išplėsta įtarinėjimų, skundų, šnipinėjimų bangą, pakertanti mūsų žmogaus nuoširdumą, pasitikėjimą ir gefą valią. Toks dvasinio galvojimo ir dorovinių nuostatų suteršmas kuri laiką, aišku, paliks pėdsakų. Ypač skaudu prisiminus, kad bolševikiška dorovė buvo stipriai propaguojama jaunime, juo labiau tuose, kurie mažai buvo atsparūs viljančiems pionieriams ir komjaunuolių raikščiams. Ta pati galima pasakyti ir apie mažiau išsilavinusių darbo žmones, kurie už vadinančius „buržuju“ pečių matė ta-riamus aukso kalnus.

Aukso kalnai neprislinko prie darbo žmogaus ir darbo žmogus neprilipo aukso kalno, bet prisikės didelius tarpusavio neapykantos ir išdavinėjimų „turtus“. Bolševikai žmones piudė vienus prieš kitus, skaldė į gerus ir blogus, patikimus ir naikintinus. Nenuostabu, kad iš lietuvių sauvelė, bolševiku ir žydu glostoma, émė komisarių eigis ir veikti, bet jos šiandien jau nera, kaip nera ir pačių kurstytoju. Jei buvo atsitikimų, kad žmogus žmogu skundė, iðavinėjo, sakysim, tarybinė milicija, stachanovinkai ir komjaunuolai, tai tą gėdą turime nuplauti visiems laikams, nes tauriam ir sažiningam žmogui toks darbas šlyktu prisiminti. O dar šlykščiau, jeigu tu veiksmu pėdsakai matyt.

Seniau buvo ne karta kovoja su gandais, neatsakingų žmonių skleidžiamais. Bet gandai ir likdavo gandai. Tlk tarybiniais laikais gandai ir šmeižtai daug kam kainavo gyvybę. Pakako įtarti, kad ta-ve įmestų į kalėjimą ir kankinami verstu prisipažinti, ko né sapnuoti nesapnavai. Tai faktai.

Liūdina, kad taip buvo, ir pries tuos faktus nereikia užmerkti akių. Priešingai, reikia visu griežtumu nusiplauti bolševikišką pamisimą ir žydiškas intrigas. Dorovės sumenkėjimas yra žmonių smukimas ir atitraukimas nuo naudingos kas-dieninio darbo, kurio šiandien visų daugiausia reikia.

Galingajai vokiečių armijai pradėjus žygiuoti į rytus, visas kraštas praplupo nuoširdžiausiu džiaugsmu ir parodė, kad bolševizmas per visą raudonąją laikotarpį jam liko svetimas.

Didysis nusivalymas ivyko — laikas nusivalyti ir psichines liekanas, atneštas įvairaus plauko patakūnų ir apjakių.

Roosevelto ir Churchillio pareiškimas net ir anglams atrodo labai menkas

New Yorko birža pareiškimą sutiko „be jokio ūpo“

NEW YORKAS. DNB. „New York Times“ pranešime iš Londono apie tai, kaip Anglijos visuomenė sutiko Roosevelto ir Churchillio pareiškimą, kalbama apie britų tautos nusivylimą dėl pozityvių pasiūlymų ir aktyvumo trūkumo. Tas nusivylimas, toliau sakoma pranešime, aikėjā ir iš Londono „Times“ pastebėjimo, kad pareiškime nėra nieko, kas jau anksčiau abejose Atlanto pusėse pasakyose kalbose nebūtu buvę pareikšta. Kai kurie žmonės esą nuomonės, kad tas pareiškimas pasaulio toliau neveda ir kad kai kuriuos sluoksnius „apémęs šiurpas“, kai jie ta pareiškima suligine su Wilsono 14 punktu. Daugiausiai esą tie nusivyle, kurie norėjo iš Jungtinė Valstybių išgirsti, kaip faktiskai jos žada daryti. Ir „Herald Tribune“ korespondentas rašo apie nusivylimą anglų sluoksniuose. Vyriausybės valdininkai esą patenkinti, tačiau eilinių žmogus jų džiaugiamis negalės dalin'is, o esą nusivyles ypač dėl to, kad pareiškime trūksta konkretių smulkmenų.

STOCKHOLMAS. DNB. Kaip „Aftonbladet“ praneša, New Yorko birža Roosevelto Churchillio pareiškimą sutikusi „be jokio ūpo“. Biržos sluoksniuose buvo paaškinta, kad i ta pareiškima reikia žiūrėti kaip i ligšiolinio valstybės nusistatymo pakarojimą. Wallstreetas tą dieną turėjė tyliausią posėdi, kokią per daugelį mėnesių nebuvę. Tas pareiškimas buvęs pirmoje eilėje paties Roosevelto formuluotas ir turėjė tikslą sudaryti sąlygas prezidentui palankiai Jungtinė Valstybių vidaus padėčiai.

MADRIDAS. VIII. 15. DNB. Laikraščio „YA“ korespondentas iš Londono praneša, kad britų viešoji nuomonė dėl Churchillio Roosevelto pasitarimų rezultatų yra labai nusivylusi. Britai laukė, rašo korespondentas, kad iš to susitikimo „Potomac“ laive išeis kas nors realaus. Britai tikėjė, kad Churchillis padarys koki norėispūdingą žingsnį, kuris liestų Anglijos Amerikos bendradarbiavimą paties dabartinio karo metu. Karo laimėjimas šiuo momentu kiekvienam anglui esas

svarbesnis, negu kokia nors pasau-lio santvarka po to, kai bus karas laimėtas. Jei „Patomac“ laive ir buvo aparti karo klausimai, tačiau tas niekuo nepakeičias nusivylimo Anglioje dėl Churchillio Roosevelto pareiškimo menkumo.

NEW YORKAS. VIII. 15. DNB. „New York Times“ praneša iš Ottavos, kad Kanados gyventojai yra nepatenkinę Churchillo Roosevelto susitikimu ir visiškai nesidomū ju taikos planais. Pirmiausiai norima žino, kai bus padaryta karui laimeti ir kur Kanada bus i kokius nora planus įraukta. Dėl to apgailestaujama, kad tame pasitarime nedalyvavo Kanados ministeris pirminkinas Mackenzie Kingas. Esą galima, kad tas neapsizūrējimas privės prie vidaus komplikacijų Kanadoje.

RIO DE JANEIRO. VIII. 15. DNB. Net priatarančiosios spaudos komentuarose pastebimas nusivylimas dėl Churchillo Roosevelto pareiškimo turinio, kuriis vadinas nauja Wilsono 14 punktu laida. „Coreio da Manha“ nurodo, kad slapais paktas ir iš Wilsono „orakulo“ buvo dingusios mintys apie tautų laisvę ir apsisprendimo teise ir kad dabartinis pareiškimas yra suredaguočas per daug bendromis ir tuščiomis frazėmis.

Raudonojo „rojaus“ gyventojai po mūšių išlikusiuose griuvėsiuose ieško naudingos medžiagos. „Feldzeitung“ nuotrauka

Kas dalyvavo Roosevelto ir Churchillio pasitarimuose

NEW YORKAS. DNB. Churchillio ir Roosevelto susitikimas vyrauja New Yorko rytinėje spaudoje, kuri Anglijos ir Amerikos konferencijos reikšmę pažymi ilgiausiai komentara, dėdami milžiniškas antraštės, ir gausiomis nuotraukomis. Iš šių nuotraukų paaškėja, kad ivyko mažiausiai vienas pasitarimas Jungtinė Valstybių kreiseryje „Augusta“ ir britų karo laive „Princ Walles“. Iš oficialiai pateiktų nuotraukų matyti, kad pasikalbėjimuose, be Roosevelto ir Churchillio, dalyvavo užsienių reikalų viceministeris Wellesas, admiraliiteto štabo viršininkas Starkas, Jungtinė Vals-

tybių Atlanto laivyno vadas admiralas Kingas, taip pat Roosevelto asmeniniai adjutantai ir sūnūs. Laikraščiai vieningai mano, kad dabar bus mėginama per konferenciją pasiektus susitarimus kiek galint greičiau paversti praktiškam priemonėmis. Laikraščio „New York Times“ Vašingtono korespondentas reiškia nuomonę, kad vyriausybė greitai pareikalaus kongresą sutikimo sutekti nuo 7 iki 10 miliardų dolerių kreditų Anglijai paremti. Vašingtone diskutuojamas klausimas, praneša šis žurnalistas, ar tie 8 punktai yra taikos ofenzyva iš demokratinių pusės, ar tolesnis Jungtinijų

— o —

Suomių kariuomenė užėmė Virvu ir Elisenvaara

ŽINIOS IŠ RYTŲ FRONTO

kova. Vienas šiam pulkui priskirtas artilerijos dalinys, kurį vokiečių kareiviai kovoje vyras prieš vyra paėmė ir jo tarnybą nukovė, buvo sudarytas iš senų pėstininkų patrankų, haubicų, granatsvaidžių ir mortyrų.

BERLIN. VIII. 15. DNB. Rugpjūčio 14 d. sėkminges žygiuodamos į priekį, vokiečių kariuomenės dalys vienoje Rytu fronto dalyje apsupo stiprius sovietų jėgas.

Jos buvo ankstoje vietoje supaustos ir sunaikintos. Iki šiol buvo pajunta 20.000 belaisvių

ir buvo sunaikinta arba pateko į vokiečių rankas 32 sovietų tankai, 85 patrankos ir 1 šarvuotas traukinys. Sioste kovose bolševikai turėjo labai didelių kruvinų nuostolių.

BERLIN. VIII. 15. DNB. Lenino grando Ligos Novgorodo Bologoje srityje, kaip DNB iš autoritetinės pusės pranešama, vokiečių karinės oro pajėgos ir rugpjūčio 15 dieną daugelyje vietų nutraukė geležinkelio linijas ir išvertė nuo bėgių kariuomenės transportus. Daug šarvuocių ir 70 sunkvežimių buvo sunaikinta, taip pat buvo sudaužyta viena baterija ir devynios patrankos. Suomij ūlankoje, patakius dvem bomboms, buvo nuskandintas sovietų prekinis laivas 3.000 tonų talpos. Pietiniame Rytu fronto ruože ir rugpjūčio 15 dieną gausingi vokiečių kovos ir smingamų lėktuvų junginiai gy-

vai veikė, žemu skridimų puldami prieš lauko sustiprinimus, artilerijos pozicijas ir kariuomenės taikinius ir tuo būdu palauždami priešo atsparos centrus. Buvo daug kartų tiksliai pataikyta į geležinkelio linijas ir įvairias geležinkelio stotis Cerkasų Gorodiščės srityje. I pietus nuo Nikolajevos, žemai skrendant, buvo apšaudytas ir uždegtas vienas sovietų prekybos laivas.

BERLIN. VIII. 15. DNB. „Nakti“ rugpjūčio 15 d. buvo sulaikytas ir sudaužytas vienas ilgas transporto traukinys, kuris dideliu greičiu norėjo pasiekti Juodąją jūrą. Jau dieną Nikolajevos srityje buvo mūsų junginių puolimo tikslas. Valanda po valandos veikė mūsų lėktuvai ir užkrito sovietams keliajus prasiveržti į apsupimo, kuri sudarė vokiečių kariuomenė aplink Odesą ir Nikolajevą, taip praneša vienas vokiečių eskadrilės kapitonas. „Vis ankščiausios darosi bolševikų apsupimo ratas. Jie bégdamai veltui mėgina pasiekti išsi-gelbėjimo vartus — Nikolajevą. Mūsų kovos lėktuvų eskadrilės vi-sada užbėga už akių.“

BERLIN. VIII. 15. DNB. Vokiečių kovos ir smingamų lėktuvų junginiai rugpjūčio 14 d. viduriu-namie fronte į šiaurę nuo Gomeilio savo veiksmais rėmė kariuomenės operacijas. Sioste srityje oro kovose buvo numušti 4 sovietų lėktuvai. Smingamais skridimais buvo apmetytos bombomis sovietų artilerijos pozicijos ir nutildyti.

tos 8 patrankos. Puolant sovietu sunkvežimių kolonas buvo uždegta ir sunaikinta 60 sunkvežimių. I pietus nuo Kijevo vokiečių kovos lėktuvai žemai skridamis bombomis ir ginklais sunaikino vieną sovietų šarvuotą traukinį. Toje pačioje srityje buvo numušta 13 sovietų lėktuvų. Puolant sovietų laivų taikinius, vokiečių lėktuvai ties Odesa bombardavo vieną sovietų naikintoja, kuris buvo sunkiai sugadintas.

BERLIN. VIII. 15. DNB. Rugpjūčio 14 d. vokiečių karinių oro pajėgų junginiai sėkminges apmėtė bombomis geležinkelio linijas ir susisekimo kelius sovietų užfrontėje. Lugos Leningrado Novgorodo ruožuose daugelyje vietų numestomis bombomis buvo suardytai bégiai ir išsprogdinti pylimai. Bomboms patakius buvo sunaikinti 7 lokomotyvai ir 7 traukiniai. Išsprogdintas vienas didelis municipijos sandėlis. Toje pačioje srityje buvo sunaikintos 4 baterijos ir 26 patrankos, taip pat sunaikinti 185 sunkvežimių. Be to, oro kovose buvo numušti 9 bolševikų lėktuvai. Viename bolševikų aerodrome trumpu laiku buvo sunaikinti septyni ant žemės stovėjė lėktuvai ir padegtos pastogės bei barakai.

BERLIN. VIII. 15. DNB. Rugpjūčio 13 d. sovietų lėktuvai, kaip DNB patyrė, bombomis ir kita ginklais puolė prie Minsko traukinį ligoninę. Traukinys ligoninė buvo aštriai pažymėtas raudonu kryžiumi baltame dugne. Per šį puolimą buvo užmušti keli traukiniai, kurių ligoninėje buvę sužeisti ir keli sužeisti.

HELSINKIS. VIII. 15. DNB. Laikraščio „Kauppalehti“ rugpjūčio 15 dieną popiet išleido ekstra leidinį, kuriame pranešama, kad suomių kariuomenė užėmė Virvu ir Elisenvaara.

Laikraščio žiniomis, suomiai pasutinėmis dienomis turėjo du žymius laimėjimus. Po smarkių kovų, pralaužus stiprius priešo apsigynimo linijas, buvo paimtas Virvu, o toliau į šiaurę suomų kariuomenė paėmė svarbų geležinkelio mazgą Elisenvaara.

BERLIN. VIII. 15. DNB. Vokiečių kariuomenė Ukrainoje rugpjūčio 14 d. ir toliau nenuilstama; persekiojo su-paustos ir sunaikintos. Iki šiol buvo pajunta 20.000 belaisvių

ir buvo sunaikinta arba pateko į vokiečių rankas 32 sovietų tankai, 85 patrankos ir 1 šarvuotas traukinys. Sioste kovose bolševikai turėjo labai didelių kruvinų nuostolių.

BERLIN. VIII. 15. DNB. Lenino grando Ligos Novgorodo Bologoje srityje, kaip DNB iš autoritetinės pusės pranešama, vokiečių karinės oro pajėgos ir rugpjūčio 15 dieną daugelyje vietų nutraukė geležinkelio linijas ir išvertė nuo bėgių kariuomenės transportus. Daug šarvuocių ir 70 sunkvežimių buvo sunaikinta, taip pat buvo sudaužyta viena baterija ir devynios patrankos. Suomij ūlankoje, patakius dvem bomboms, buvo nuskandintas sovietų prekinis laivas 3.000 tonų talpos. Pietiniame Rytu fronto ruože ir rugpjūčio 15 dieną gausingi vokiečių kovos ir smingamų lėktuvų junginiai gy-